

עליה הגהה

דשיחת

ט"פ אחורי-קדושים, י"ג אייר ה'תנש"א

ויצא-לאור לש"פ אחורי-ק ה'תשפ"ג

בפעם הראשונה

ויצא לאור על ידי מערכת
"מפתח"

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמותים ושלש לבריאה
שנת הקהל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

פתח דבר

לקראת ש"פ אחורי-קדושים – הנקו בזה מוצאים לאור צי'ום כת"ק עליי החגגה המלאים – בפעם הראשונה – דשיחות ש"פ אחורי-קדושים, י"ג אירז ה/תנש"א.

*

קונטראם זה יוצאה לאור ע"י מערכת "פתחה". אפליקציית "פתחה" הינה מיום שמתטרתו לרכזו במקומות אחד את האודיו, הוידיאו, ההנחות הכלטימונגות והטונגות – לכל שיחה והתוועדות של הרבי. הקונטראם הוא השמנוגים בסדרת "הנחות", ובעוזה יופיעו קונטראם נוספים בקרוב.

החוויות הקודמות של "עליז-הഗהה" זמינים באפליקציה "פתחה":

[.Mafteiach.app/about](http://Mafteiach.app/about)

וכאן המקום לבקש בבקשת כפולה ומכופלת, שכל מי שיש תח"י הנחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאם למערכת, ע"מ לוכות בהם את הרבים.

* * *

וחעיקר – יהיו רצון שנזכה וזה עוזן מיטן רב"ז, ולשםוע "תורה חדשה" תיכף ומיד ממש!

מערכת „פתחה“

ונש"ק פ' אחוי"ק ה/תשפ"ג – שנת הקהלה
ברוקלין, ניו.

מושיחת ש"פ אחוריקודשים ה'תנש"א – עלי הגאה

בש"ד. מושיחת ש"פ אחוריקודשים, י"ג איר ה'תנש"א. א. אין צוואמגענדהאנט דעכטס וואס עס נצט זיך לאחרונני. וועגן ער גאולה האמיתית והשלימנות. וועלכע/קנטז נטבעת תיכן ומיד מסח, און וועגן די פועלות וואס יעדער איד דארט טאן צל בענגנון ד' גאולה – איז פאיסק זו זיך אפשתעלן/ און מבאר זיין דעם אינדאלאט פון דער גאולה, וואס דאס מאכט ליבכטער צו פארשטינו איז וואס דארט באשטיין/ די ארבעת וואס פאדערט זיך צו ברענגנון ד' גאולה, און זוי מזאל זיך צויריטן צו דעם מצב הגאולה.

דער איננהאלט פון יעדער ואך גיט זיך אוריין אין זיין נאמען.
איז אויך בנונג צו דער גאולה – קען מען האבן א באגריף אין איר תוכן דורו זיך אריינטראקטן

דער עניין הגאולה ווערט באציגנסט אין תורה מיט פארשיידנע איסטפראכן. אנהוינדייך פון ד' לשנות של גאולה בכתוב: "זהבאתה, והצלת, וגאלת, ולקחתה", און דער לשון החמייש – זהבאתה. וואס כאטש או די אלע לשונן באזטעלן עט אלטען"נעם אינהאלט פון אויזיגין פון גלות, איז דא אן פילוי איז דעם לשון "גאולה" זיך; אונדזליך דער מעלה ווערט (יעדע נאולט, ובמיוחד –) די נאולח האמיתית וDSLימה אונגערוףן (כמי כל ישראל) מיט דעם נאמען "גאולה" (סתם) זו איז דוקא די גאולה ואחרונה איז די גאולה האמיתית והשלימה (מיט א ה"א הידיע), געל-סאמע אמרת איז-שלבנט-פון (ענץ חגאלטען), וויבאלד או דער ווארט (גאולה) גיט אורייס דעם תוכן פון דער גאולה האמיתית והשלימה.

ב. איז דעם ווארט "גאולה" זעל מען א דבר פלא: "גאולה" איז די זעלבע אותיות זוי "גולה" (גלות).

מיט א תוספת אל"ף:
וועס שטיטט אין מדרש⁸ או איז דעם ווארט "גולה" ("גולה על ראשה"⁹) זיינען פאראן צוויי פירושים: "תרין אמראיין, חד אמר גולה (לשון גלות) וחד אמר גאולה". וידוע דער ביואר אין דעם, או תוספת האלף של ידו נשעה מכבי גולה בחיה גאולה¹⁰ גיט איז דער אל"ף פון אלופו של עולם, וואס דורך דער בעודה פון א איז גלוות צו אריינטעלן¹¹ (משיר און מגלה זיין) דעם אל"ף פון אלופו של עולם איז גלוות¹², ווערט פון "גולה" – "גאולה".
ולכארה אינו מוכן: גאולה איז פנקט פארקנרט פון גלוות. איז היתכן און (דער ווארט) גאולה איז איז זיך כול דעם ווארט "גולה" (גלות), און נאכטער: גאולה באשטיין (און ווערט אויפגעמאקט) דוקא פון (דעם ווארט) גולה, ביאו או דוב האותיות פון "גאולה" זיינען אנד "גולה"¹³, און די הויספה באשטיין נאר פון דען אינזיקטור אות אל"ף; און אויך דער ראש התיבנה¹⁴ (פון גאולה) בלייבט דער גימל פון "גולה"!¹⁵

ג. איז דעם ביואר אין דעם:
גאולה איז ניט דער טיטש, איז דורך אוריינגיין פון גלוות פארלאזט מען דעם לעבן, די פועלות און דער וועלט וואס איז געווען (פריער) איז גלוות. אדרבה: גאולה הייסט, איז די מזיאות וואס איז פריער געווען פארשקלאפעט איז גלוות ווערט (נטט בטל ח"ז, נאר) אויגנעליזט.
און דער אויפטו ושלימות פון גאולה האמיתית והשלימה איז, או איז ווערט אויסגעלייזט. קיינע

ס"א

אין צוזאמעהאנג דערמייט וואס עס רעדט זיך לאחרונה וועגן דער גאולה האמיתית והשלימה, אויף וועלכע קומפטזיפער מען וארט בכל יומן און מהאפט אז תבואה בכל יומן - ווי דער פסק דין בהלכה אז מ'מאכט א נדר ניט טריינקען וויאן ביום שיבא המשיח טאר ער ניט טריינקען וויאן קיינמאלי ניט* - תיכף ומיד פנטש, און וועגן די פערולות .. . איז פאסיק צו אפשטעלן זיך אונט מאבר זיין .. [תחליה הי כתיב זיך אפשטעלן], ותיקן כבפניים]

... וואס דאס מאכט לייכטער צו פארשטיין פאיין וואס דארף באشتײַן זיך ארבעט .. . קען מען האבן א באגריף אין איר תוכן דורך אריינטראקטן זיך .. [תחליה הי כתיב זיך אריינטראקטן], ותיקן כבפניים]

... וואס כאטש אז די אלע לשנות באדיגיטש האבן דעם אלגעמעיניינעם אינהאלט פון ארויסגיין פון גלוט, איז דא אן עילוי אין דעם לשון "גאולה" דזוקא; און וויל אז צוליב דער מעלה .. .

... [אוארות דזוקא די גאולה האחרונה איז די גאולה האמיתית והשלימה (מייט א ה"א הידיעה), בער-סאמע אמת אונט שליפות פון גאולה]. ..

ס"ב

... "גאולה" איז די זעלבע אוטיות ווי "גולחה" (גולות) נאר מייט א תוספת אל"ף! .. . צו "اريינשטעלן" (משיכק אונט מגלה זיין) דעם אל"ף פוך דעם אלופו של עולם און גלוט .. .

... און אויך דער ראש התיבה (פון גאולה) .. .

ס"ג

אתה וויל דעבט ביואר אין דעם .. .
... איז אלץ ווערט אויסגעלייזט .. .

ענינים בלייבו ניט פארלארכ' ח'ז אין גלות בל תיקו וביקו, מ'זועט אוֹלֵךְ קיין זאָךְ ניט מיזאַש אָזְקִין אַבְּעֶרְלָאוֹן אין גלוֹת. אָפְּלוֹ דִּי "נדְחִים" אָזְן "אָוּבְּדִים" (וְאָס וְעָרָן אָזְיִינָה אַגְּנָעָרְפָּן אֵין תּוֹרָת אַמְּתָה¹⁵) - וְוּלְּגָנָל וְוּרָעָן. דִּי גָּאֹלָה וְוּעָט זְיַין אֵין אַמְּתָה' אָזְן פּוֹלְקָעָמָעָנָה גָּאֹלה בְּכָמָת וּבְאִיכָּת פָּונָאלְעָ זְאָכוֹן, פָּונָדָעָם כָּל גָּדוֹל בִּין דָּעַם פְּרָט אֲגָן פְּלָט שְׁבָפְּרָטָן פָּעַן יְעָדר אִיד אָזְן לְעָאַד - "בְּנָעָרִינוּ וּבְקָנִינוּ גּוֹי" בְּבָנִינוּ וּבְבָנּוֹתִינוּ¹⁶, אָזְן אוּיר פָּונָחָלָם - "סְסָפָם וְהָכָם אַתְּ"¹⁷, מִיט אלְעָ זְעָרָעָ פְּעוֹלוֹת אָזְן אוּיפְּטוּעָכָן אֵין גָּלוֹת. אָזְן עָנִי אָגָּח וְוּעָט דִּי גָּאֹלה¹⁸ אוּסְלִילְיוֹן יְעָדר מַעֲנְטָש אָזְן אלְעָ מעַנְטָשׂן (אוּיךְ אָמוֹת הָעוֹלָם) אָזְן אלְעָ עָנִי הָעוֹלָם, אָזְן יְעָדרָעָן¹⁹ פְּרָט סָם כָּל עַנִּינוֹן.

הָתָּךְ אָלְעָ (חַיּוּבְּ-דִּיקָעָ) זְאָכוֹן אֵין גָּלוֹת פָּרָכְלִיבָּן אָזְיךְ וּוּיְיטָעָר, נָאָר סָם וּוּעָרט בְּטָל זְיִיעָר גָּלוֹת-צִוְּשָׁאנְדָן: דָּעַךְ הָעָלָם וְהָסָרָר וּאָס פָּרָדְעָקָט אוּפְּט זְיִיעָר אַמְּתָה' אָזְן פְּנִימִיתְ-דִּיקָעָ מַצִּיאָות²⁰.

אָזְן דִּי פָּרָשְׁקָלָאָפָּנָג צַו דִּי דְּרָכִי הָטָבָע וְגַשְׁמִיוֹת הָעוֹלָם וּאָס קּוֹמֶט דֻּעָרְפָּן אַרְוִיסָּן. אָזְן וְוּדָר רַמְבָּס פְּסָקָנְטָמָן²¹: "אָל יְעָלה עַל הַלְּבָב שְׁבִימָות הַמֶּשֶׁיחָ יְכַטֵּל דְּכָר מַמְנָהָנוּ שֶׁל עַולָּם אָזְן הָיָה שֶׁמְחֹדּוּשׁ בְּמִשְׁעָה בְּרָאִישָׁת, אָלָא עַולָּם כְּמַהְנָה נָוָה . . ." אָמְרוּ²² חַכְמִים²³ אֵין בּין הָעוֹלָם הָהָמָתָה²⁴, זַיְתָּקָן (מַשִּׁיחָ) הָעוֹלָם כְּלָוָל לְעַבְדָּת אַתְּ הָיָה בִּיחָד שְׁנָאָמָר²⁵ כי אָזְהָבָר אֶל עַמִּים שְׁפָה בָּרוּרָה לְקָרְאָו כְּלָוָל בָּשָׁם הָיָה וּלְעַבְדָּו שָׁם אַחַד²⁶.

עַפְּזָן אָזְן אַרְשְׁטָאנְדָּיק פָּרָאוֹוָס דָּעַר וְוּאָרָט "גָּאֹלָה" אָזְן כּוֹלָג דָּעַם וְוּאָרָט "גָּוֹלָה", אַכְּבָר - מִיט אָתָּסָפָת אַלְמָחָ: דִּי גָּאֹלָה אָזְן נִיט שְׁעַלְמָעַט מַכְּטָל (דִּי עַבְדָּה אָזְן) גָּלוֹת, אָדָרְבָּה: דִּי גָּאֹלָה בְּאַשְׁטִיט פָּונָאוּפְּהָיָבָן (דָּעַם לְעַבְנָן אָזְן) "גָּוֹלָה" (דוֹרָךְ אֹוְסְלִילְיוֹן אלְעָ עַנִּינִים פָּונָ גָּלוֹת) אָזְן דֻּעָרְפָּן גּוֹפָא מָאָן "גָּאֹלָה" - דוֹרָךְ דָּעַם וְאָס מָאָן מְגָלָה אָזְן אלְעָ עַנִּינִים פָּונָ "גָּוֹלָה" דָּעַם אַלְמָחָ פָּונָ אָלְמָה²⁷. מַגְּעָמָט אָרָאָפָּנָה דָּעַם הָעָלָם וְהָסָרָר אָזְן זְיִינָן גָּלוֹת וּוּלְּכָבָעָ פָּרָדְעָקָט אוּפְּט אַרְיָ אַמְּתָה' עַולָּם - מַגְּעָמָט אָרָאָפָּנָה דָּעַם הָעָלָם אָזְן מְגָלָה דָּעַם אָלְפָוּשָׁו שֶׁל עַולָּם שְׁבָה - דִּי תְּכִלָּתָן פָּונָ אלְעָ עַנִּינִי גָּלוֹת צּוּלָב וּוּלְּכָעָדָעָר אָוּבְּעָרְשָׁעָר הָאָס זְיִי בָּאַשְׁאָפָּן - אָזְיִי אָזְן "גָּוֹלָה" וּוּעָרט "גָּאֹלָה".

גָּאֹלָה אָיִז דָּעַר גִּילְיָאָהָלָח²⁸ (פָּונָ אָלְפָוּשָׁו שֶׁל עַולָּם) אָזְן "גָּוֹלָה" - דָּעַר גִּילְיָאָהָלָח וְהָפָנִימִיּוֹת פָּונָ אָלְעָ עַנִּינִי הָגָלוֹת, אָזְן אלְעָ פְּעוֹלוֹת אָזְן זְמָן הָגָלוֹת; דָּעַר גִּילְיָאָהָלָח אָזְן כָּל עַנִּינִי הָעוֹלָם - וְוִי דָּאָס אָיִז אלְעָמָלָגָה "כְּבָבוֹדָ" שֶׁל הַקָּבָ"ה (וְאָס כָּל מָה שָׁבְרָה הַקָּבָ"ה בָּעוֹלָמוֹ לְאָבָרָו אָלְלָא לְכָבָדָו²⁹) אָלְפָוּשָׁו שֶׁל עַולָּם.

ד. מִשְׁאָכָבָן נִאָךְ אָכְבָּר פָּאַדְשָׁטִין:
הָמָרָר לְעַיל אָזְן אָסְבָּרָה וּיְיָ "גָּאֹלָה" אָזְן זַיְדָכָל "גָּוֹלָה", וְוּיל דִּי בּוֹנָה אָזְן אוּ גָּאֹלָה זַל אָוִיפְּהָיָבָן (אוּיךְ) דָּעַם גָּלוֹת. מִזְדָּרָף נִאָךְ אָכְבָּר הָאָכָן בִּיאָור: פָּרָאוֹוָס אָזְן דִּי עַלְיָ פָּונָ גָּוֹלָה אָזְן עָנִין עִקְּרִי אָזְן גָּאֹלָה³⁰, אָזְן אָזְן דָּעַם בְּאַשְׁטִיט אַרְיָ אַמְּמָעָן "גָּאֹלָה" (גָּוֹלָה, בְּתוּס אַלְמָחָ), וּוָאָס אָנָמָעָן בְּאוּיְוָס אָזְיִת מַהָּוֹת הַדְּבָרָ?

נָאַכְּמָרִי: דָּעַר אָוִיפְּטוֹן פָּונָ גָּאֹלָה בְּאַשְׁטִיט נִיט נָאָר אָזְן דָּעַר עַלְיָ פָּונָ דִּי עַנִּינִי גָּלוֹת וּעַנִּינִי הָעוֹלָם, נָאָר אָזְן דָּעַר גָּאֹלָה (בְּתַקְוָה הַשְׁנִיָּה³¹) וּוּלְּגָן זַיְדָכָל אָוִיפְּטָאָן נִיְּעָ, נָאָר נִיְּעָ עַנִּינִים בְּשָׁנִיָּי

בְּתַקְוָה הַשְׁנִיָּה
בְּנִי תָּבִיב
בְּנִי תָּבִיב
בְּנִי תָּבִיב
בְּנִי תָּבִיב

- ... עניינים בליבן נית "פארלארן" ח'ו אין גנות **בל' תייקון זבירוה**, מיוועט אזעך קיין
זאך ניט פֿניאש אָזעך איבערלאזן אין גנות ..
- ... אן אמרת'יע אונ פולקאמענע גאולה בכםות ובאיכות פון אלע זאכן, פון דעם כל גдол
בהס בייז דעם פרט אָזעך שברט **שבהס**: פֿזע יעדער איד אונ אלע איידן ..
- ... אָזעך אָזעך דִי גאולה וועט אויסלייזן .. [תחליה הי' כתוב "וועט דִי גאולה", ותיכון
כבפניהם)
- ... אונ יעדערען בפרט עם כל עניינו ..
- ... **ד.ה.** אָזעך (חויבידיקע) זאכן אין גנות ..
- ... **צ.עפ' עס ווערט** בטל דִי העלם והסתור וואס פארדעקט ..
- ... דִי גאולה איז נית שאללצטט (די עבודה אין) גנות ..
- ... אָזעך מײַז מגלעה דעם אלופו של עולם שבזה ..
- ... צוליב וועלכער דער אויבערשטער האט זיי באשא芬 ..
- ... **פון אלופו** של עולם.

ס"ז

- מִידָּאָרְף נָאָך אֶבְּעָר פָּאָרְשְׁטִיכְּוֹן ..**
- ... מִידָּאָרְף נָאָך אֶבְּעָר הָאָבֵן בִּיאָוֶר ..
- ... **בֵּין אֶז אַיִן דַּעַם בָּאַשְׁטִיכְּיַיט** אַיר נָאָמָען "גָּאָוָה" ..
- ... נָאָר אַיִן דַּעַר גָּאָוָה (בתקופה השנִי) - **לְאַחֲרֵי** התקופה הראשונה וועגן וועלכער דער
רַמְבָּ"ס הַנֵּיל רַעַדְתָּו וועלן זיך אויפטאן ..

- 3 -

מנהנו של עולם (בז' דעם עניין עיקרי ויסודי פון תחיית המתים²⁷, ואס איז א חידוש במעשה בראשית). איז היתכן או דער גאנצער מצב לעתיד לבוא (אויך דאס וואס איז למעלת מעולם וגולות – בתקופה שנ') ווערט אונגעראפּן מיט א שם כללֵי "גולה" – "גולה" בתוספת אל"ף?:
איי דערפּן מובּן, או כללות הגאולה – אויך די עניינים געלים שבָה – איז פֿאַרְכּוֹנְדָן מיט דער עבודה פון ארײַנְשְׁטַאָלְעָן דעם אל"ף פון אלעפוֹ של עולם אין "גולה". בז' או דאס מאכּס אויך אַלְעָן צָדְקָה גאולה (אויך ווי דער וארט "גאולה" ווערט אַוְיפַּגְּעָמָּאָכְטָן פון אותיות "גולה" בתוס' אל"ף), אוון אלע ענייני גאולה ווערט נ משך און הויבָן אַוְיךְ גָּוֹלָה²⁸, כְּדָלְקָמוֹן.

ה. דער ביאור איז דעם ווערט מען פֿאַרְשְׁטִין לוייט דער ערשות רמשנה איז היינטיגן פרק, פרק שלישי פון פרקי אבות: "הסתכל בשלשה דברים ואיז אתה בא לאידי עבירה", און דערנאָר איז די משלנה ממשיך אויסטראָכְעָנָן די "שלשה דברים" – "דע מאין באָת, ולאן אתה הולך ולפּנִי מי אתה תעיד ליתן דין וחשבון וכ'".

שטעלט זיך די שאלה – מנינה למה לי²⁹: ואס איז דא נוגע דער מספר אועס זייןנע פֿאַרְאָן שלשה דברים? און אַפְּילָו אויבָן סְאַיְן נוגע דער מספר, פֿאַרְוָואָס דארפּ עס דער משלנה אויסטִיעַטְשָׁן, יעדערער קען דאָר אליען צִילְעָן בהמשר המשנה או ~~אַלְעָן~~ רעכּנט אויס שלשה דברים?

ויש לומר אַיְינְגָּר פון די ביאורים איז דעם:
דברי המשנה "הסתכל בשלשה דברים" וואס לשון המשנה איז "דְּבָרָ קָצָר וּכְלָל עֲנֵנִים וּבִיטָּם"³⁰? מינט ניס נאָר די דריי זאָבן וועלכּע ווערָן אויסטְגָּרֶעָכָּנס ווַיְיַעֲטָר איז משנה, נאָר אויך דער עניין פון "שלשה דברים" בכלל; די משנה זאגט אן אָה הוראה: "הסתכל בשלשה דברים" – אָמענטש דארפּ מסתכל זיין (אָה הסתכלות בעיון) איז "שלשה דברים"³¹, אַונְ דורך דעם אָה אָתָה בא לאידי עבירה:
איינְגָּר קען מײַנְעָן (~~אַנְ-דְּבָרִי-זָרְךָ-אַפְּגָּזְעָן-מִיטְ-אַמְּגָּה-כָּה~~) או בי אַיס דארפּן זיין נאָר צוּווּי עניינִים: ער אליען אַונְ דער אויבָרֶשְׁטָאָר זָעָמָעָן ער דינְט, "אני נבראתי לשמש את קונו"³², אַונְ ~~עַד-דְּבָרִי-זָרְךָ-אַמְּגָּה-כָּה~~.

ואנט די משנה אַחֲדָש – "הסתכל בשלשה דברים": אָמענטש דארפּ זיך צוקוֹן (מסתכל זיין) אַונְ זיעען (אועס זייןנען פֿאַרְאָן) "שלשה דברים": נוסף צו זיין מציאות ("אני") אַונְ די מציאות פון דעם אויבָרֶשְׁטָן ("קונו") – אַיז דא אָדריטע זאָרָן: די מציאות העולם וועלכּע דער אויבָרֶשְׁטָר האט באַשְׁאָפָּה, דורך וועלכּן אַיז אַיז ממשש את קונו³³.

~~פִּזְזְוֹלָן~~ אַז די תכליַת פון בריאות העולם אַונְ פון ירידת הנשמה למטה אַין אָ גּוֹפּ גַּשְׁמִי בעולם זהה התהתוֹן שאין תחתון למטה מנגנו איז – צוֹלִיב אויספּרִין די כוונה פון "נתאותה הקבָּה להיות לו יתברך דירה בתהותנים"³⁴, אַז אַיד דורך זיין עבודה זאל מאכּר ומוכּר זיין גּוֹפּ וּנְפּשָׁת החיוֹנִת, אַונְ גַּשְׁמִות וּחוֹמְרוֹת העולם, אַונְ מאָכוֹן דערפּוֹן אַדרָה צו דעם אויבָרֶשְׁטָן.

וְאַס דאס טוט ער אויך דורך זיין עכּודָה ~~לְמַטָּה~~ בקיום התומְצָא, וואס (רוב) מצוות נְהַלְבָשׁוּ בדברים גַּשְׁמִים³⁵, אַונְ דורך מקִיִּים זיין אַמצוֹת מיט אָדָר גַּשְׁמִי אַיז מען מברר ומוכּר דעם דבר גַּשְׁמִי אַונְ מְאָכֵס דערפּן אָכְלִי זוֹ אלוקות. ווי דורך מצוֹת צדקה ~~שְׁשָׁקוֹלָה~~ נגְדַע כל המצוות³⁶, עיַקְרָם המצוות מעשיות וועלה על قولנה³⁷ – אַז אַיד נעטָם ~~מְגַיִעַ כְּפִיוֹ~~³⁸, פון די גַּשְׁמִוֹתְדִּיקָע גַּעַלְתָּן

.. ביז איז דאס מאקט אויף אָזִיךְ צעַף די גאולה ..
 .. אלע ענייני גאולה ווערטן נמשך אונן הויבן אויף די "גולה", כדלקמן.
ס"ה

.. ציילן בהמשך המשנה איז ער עינט אויס שלשה דברים? ..
 .. איינער קען מיינען אָזְעַרְצּוֹן צַדְקָה אֲנֹצְחָן-פִּיטֶּס-אַמְּנוּתָה בה? .. [תיבת "בה" לא
מקח, אלא סימן בעיגול להוציאין]
 .. ער אליאן אונן דער אויבערשטער כביבול וועמען ער דינט, "אני נבראתי לשמש את
קוניי", און מערַעַרְפּוֹן אָזְנִיטָא. ..

.. זאגט די משנה אַחֲדָשׁ - "הסתכל בשלשה דברים": ..
 .. נוסף צו זיין ממציאות ("אני") אונן די ממציאות פון דעם אויבערשטן ("קוני")
כביבול ..

.. די ממציאות העולם וועלכע דער אויבערשטער האט באשא芬, אונן דורך וועלכעア א
איך איז משמש את קונו ..

.. פִּידְעָלָא, איז די תכליות פון בריאות העולם ..

.. איז איד דורך זיין עבודה זאל מביר ומזיך זיין זיין גוף ונפש החיוונית, אונן די
גשמיות וחומריות העולם, אונן מאכן דערפּון אלעַס אַדְרָה צו דעם אויבערשטן ..

.. וואס דאס טוט ער אויף דורך זיין עבודה בגוף למתה בקיום התומ"ץ ..
 .. איז איד נעמט "מיגיע בפֿינָו" ..

- 7 -

וואס ער האט פארדיינט, אוון גונטן חי נפשו לה³⁷. ועדז' אין אלע מצוות.

אוון דער ענין השלייש ("הסתכל בשלשה דברים") צו מאכן א דירה בחתונותים - איי (נט קיין זיטיקער עניין), נאר אדרבה: דאס איי) נגע צו דער שלימות פון די צוויי (ביבול): דער אויבערשטער אוון דעם אDEM העוכב, ווארום "נתאותה הקביה להיות לו דירה בחתונות", אוון זהה כל האדם ותכלית בריאתו וירידתו לעזה³⁸ להיות לו ית' דירה בחתונות³⁹.

עוד כדי איך דאס נגע צו דעם (ער אלל זיין "הסתכל בשלשה דברים") - או צוליב דעם איי געוווען ירידת נשמה למטה ע"י הקביה: ניט קוונדייך אויף גודל העילוי פון דער נשמה למעללה, נשמה⁴⁰ שנחת בי טהורה היא⁴¹ וואו סאי ניטא קיין ארט אויף הייפט הטהרה, האט דער אויבערשטער איד אראגעשיקט, "אתה"⁴² בראתה, אתה יצורתה, אתה נפתחה בי', בי' אין עולם העשי הנשמית, וואו סאייז דא "את החיים ואת הטוב"⁴³, אוון אויך דעם-דער השני פון הייפט הטהרה (בי' אוון דער נשמה דארף דארט אנקומען צו שמירה, זואטה⁴⁴ משמרת בקרבי⁴⁵) - בכדי אופספראן די כוונה פון מאכן א דירה בחתונותים.

دلכארה: ירידת הנשמה בגין איי הייפט פון הנהגתו הרגילה של הקביה, וואס ער איי דער מוקור ותכלית הטוב והחסד, ומטרבע הטוב להטיב⁴⁶, ומצד החסד והטוב האט דאר שטענדיך געדאפרט זיין נליות, אוון דא "מייטאַטעל"⁴⁷ נעט דער אויבערשטער א נשמה אוון איי איר מורייד למטה, א ירידת גודלה ובתי' גלוות ממש⁴⁸, מאינגרא רמה לבירא עמייקתא⁴⁹:

איי דערפונ פארשטיינדייך דער גודל העילוי (וחחסן) פון דער עכודה פון מאכן א דירה בחתונותים, או צוליב דעם איי כדאי אראפאשין די נשמה למטה, ניט צוליב די נשמה עצמה ("בי' הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל"⁵⁰), נאר צוליב מתוקן זיין דעם גוף וננה'ב וחלקו בעולם, בכדי מאכן א דירה בחתונותים. ווארום דורך דער ירידת ועובדות הנשמה למטה צו מאכן א דירה בחתונותים, ווערטס איפגעטאָן נאך א העכערער עניין ווי' עובדות הנשמה עצמה למעללה - דער גולי פון עצמותו ית' אין תחתונותים.

ביו או דער עילוי ווערט נמישד אוון איפגעטאָן אויך איין דער נשמה (שירדה למטה), או נספ' צו דעם וואס די נשמה אליען דערגריכט צו א העכערער דרגא (שלמעלה ממוקם שם שם ירדה), דער גולי התקוף פון דער נשמה, באקסטט די נשמה אויך א שיבות צו דעם גולי פון עצמותו ית' וואס ווערט איפגעטאָן דורך (עובדות הנשמה למטה איי מאכן) דער דירה בחתונותים⁵¹.

עפיז' איי פארשטיינדייך הוראת הממנה "הסתכל בשלשה דברים": ניט קוונדייך אויף דעם גודל העילוי פון דער נשמה פון א אידן, "הילך אלוקה מעעל ממש"⁵², דארף זיין עבודה באשטיין דעפעטען, או נספ' לזה וואס ער מאכט פון זיך אלילין א "DIRA" צום אויבערשטן דורך אנטפלען זיין נשמה איין זיין גוף הגשמי (אען דעכ עילוי בהנשמה וואס קומט דורך דעם ארייס) - זאל ער אויך זיין "הסתכל בשלשה דברים", אוון מאכן א דירה לו יתרברק בחתונותים פון עולם, או דער עולם עצמו ווערט א דירה צום אויבערשטן.

אוון דורך דעם דערגריכט אויך דער אDEM עצמו צו זיין שלימות (וויל' זה כל האדם ותכלית בריאתו בו'), אוון אעט' וואס דאס פאר אים א ירידת (בחיצונית ולפי שעה, ווערט דוקא דורך

... און אויך דעטֶר דורך השני ..

... און דא **שטייטאָפֿאלַט** נעמט דער אויבערשטער אַ נשמה ..

... אַז נוֹסְף צוּ דעם ווֹאָס די נשמה אַלְיאַץְן דער גרייכט צוּ אַ העכְרָע דראָגָא (שלמעלה
מִמְּקוּם שַׁמֵּשׁ יַרְדָּה), דַּעַר גִּילְוִי הַתוֹקָף פָּוּן דער נשמה, באַקּוּמֶט די נשמה אויך אַ
שייכוֹת צוּ דעַבְּטַ גִּילְוִי ..

... דַּאֲרָךְ זַיִן עֲבוֹדָה בָּאַשְׁטִין אֵין דעַטְּפָגָן, אַז נוֹסְף לָזָה ווֹאָס ער מאָכָט פָּוּן זַיִךְ אַלְיאַין
אַ "דִּירָה" צוּם אוּבְּעַרְשָׁטָן דורך **אנֱטְפְּלָעָקָן** זַיִן נשמה אֵין זַיִן גּוֹף הַגְּשָׁמִי (אַז דעַבְּטַ
עַילְוִי בְּהַנְּשָׁמָה ווֹאָס קּוּמֶט דורך דעם אַרוֹוִיס) ..

עם דער עילוי אין אים אלין – או אין אתה בא לידי עבריה? דורך זיין עבודה פון מאכן אַדִּיר בחתונים (הסתכל בשלשה דברים), אין אין אתה בא לידי עבריה, אפילו ניס צו לידי, די אפשרות צו טאן אָן עריה.

ע"פ הניל וועט מען אויך פארשטיין דער ענין פון גאולה אַותְיוֹת גוֹלָה בתוספת אל"ף: גאולה אַיִן נִינְיָה גַּמְבָּל גַּולָּה, נאר אַיִן זַיֵּךְ כָּל גַּולָּה, ואדרבה: זי הוייט אויך גוֹלָה דָּרָךְ מֶלֶה צְדָקָה אַיִן אַיְרָאָלְפָוּ שֶׁל עֲוֹלָם – ווֹילְדִי כוֹנוֹה אַיִן צו מאכן אַדִּיר לְוַחְדָּה לְתָבְרוֹד בתהונים, כָּל ווֹי די תהונים זיינען אַיִן גָּלוֹת, צו מגלה זיין אלְפָוּ שֶׁל עַזְמָס אַיִן תהונים במצעם אַט ווֹי זַיְשִׁיעָן אַיִן גָּלוֹת.

ואדרבה: אַיִן דעם באשטייט דער גַּמְבָּל גַּולָּה תוכן ומאות פון גאולה אויך די ענין גאולה של מלעילה מאַלְמָגָלָות, דער שיינְיָה בְּמַהְנוֹגָן שֶׁל עֲוֹלָם, אווֹי ווֹי תְּהִיתְהַתְּמִיטָּה⁵³ – גַּילְוִי אויך אַיִס בְּיהָ בְּעוֹהָז הגשְׁמִיָּה, בְּיוֹ אַז עַס ווּערט אַדִּיר לְוַחְדָּה לְתָבְרוֹד בתהונים, לו לעצמות⁵⁴.

און דערבער אויך דער גַּמְבָּל ענין פון גאולה תלוי אַיִן מעשינו ועבודתינו כל ומן משך הגלאות⁵⁵, דאס הייסט: נספּ להו וואָס די (עלִי) גַּדְלָה פון דער גאולה קומְטָדָר דער ירידָה אַיִן גָּלוֹת ווּערט אויפְּגָעָמָאָס גַּאֲוָה ווּרבּ האותיות אַן רָאַשׁ תִּבְתְּ גַּאֲוָה אַיִן – "גַּולָּה", נִילְסְבָּה.

עד גַּילְוִי תּוֹקֵף אוֹר הנשְׂמָה עַיִן יְרִידָה לְמַתָּה, ווּערט גַּאֲוָה אויפְּגָעָמָאָס פון גַּולָּה ("בְּתוּסָה אַלְמָה") – ווּסְלָל דָּעַלְלָה לעצמו ווּערט אויפְּגָעָמָאָס אַיִן תהונים עצם ע"ז דער עילוי וואָס ווּערט אויפְּגָעָטָאָן אַיִן נשְׂמָה דורך דער דירָה בתהונים⁵⁶.

* * *

ו. ענין הניל אַיִן נאַכְמָעָר אַוְנְטְּעַרְשְׁטָראָכָן אַיִן דעם זַמְן בְּשָׁנָה: (א) יְמִי הַסְּפִירָה, ובָּהָם עצם (ב) דער פְּעֻרטָעָר שַׁבְּתָן דִּי שְׁבָעָה שְׁבָתוֹת תְּמִימֹת⁵⁷ – מְלָכָות שבנה, (ג) פרשות השבע – אחר-קדושים,

און די פרשה ואָס מהויבָּס אַן ליינען כתפלת המנהה – פְּ אָמָרָה, (ד) יְגָ אַיִיר. דִּי עֲבוּדָה פון סְפִירָה העומָר – דער בִּירּוּר פון די שְׁבָעָה מְדוֹת (פְּון נְהַבָּ), עִקָּר העובודה בְּזָמָן הַגְּלָלוֹת⁵⁸ – באַשְׁטִיט אַיִן דעם, אַוְנוּסְתָּן צו לְלָבָרְבָּזָה, זַאתָה וְאַתָּדָשׁ בְּקָדְשָׁה שְׁלָלָה – ווּערט דורך דעם אויפְּגָעָטָאָס אַיִן אַיְנָוָלָם: זַעַל יְדֵיהֶל יוֹשְׁפָע שְׁפָע רְבָבָל הענומָות⁵⁹.

און דורך דעם קומְטָץ (זַעַל) אַיִן דער נְשָׁמָה פון דעם אַדְם העובָד, ווֹי מַאיִן מְשִׁיךְ אַיִן דער תפלה (לאחריו יוֹשְׁפָע שְׁפָע רְבָבָל הענומָות): זַוְלְתָקָן אַת נְשָׁוֹתֵינוּ וְרוּחוֹתֵינוּ וְנְשָׁמוֹתֵינוּ מְכַל סִיגָּן וְפָגָם וְלְתָהָרָנוּ וְלְקָדְשָׁנוּ נְקָדְשָׁתְּךָ הַעֲלִילִיָּה – עַיִן אַיִן אַתָּה בא לידי עריה? (תיקוּן וּעלִית האדם) זַעַל-קְוֹמָט-דָּרָךְ – הַסְּתָלָל-בְּשְׁלַשְׁתָּה-דְּבָרִים – דִּי עֲבוּדָה בְּעוֹלָמָה⁶⁰.

און דורך דעם עֲבוּדָה פון סְפִירָה העומָר – אַרְיִינְשְׁטָעָלָן דעם אלִיָּה אַיִן גַּולָּה, דורך בִּירּוּר השבע מְדוֹת – ברענְגָּס מַעַן די גַּאֲוָה, אַוְיְחָדָר לְנוּ עֲבוּדָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְומָה בְּמִהְרָה בַּיָּמִינוֹ אַמְּנָן

סְלָה" (וֹי מִזְאָגָט אַיִן דעם "הַרְחָמָן" נָאָר דער ברכה⁶¹). אַיִן דִּי יְמִי הַסְּפִירָה עצם – ווֹאָס טִילְלָן וְיַד בְּכָלּוֹת אוֹיף שְׁבָעָה שְׁבָתוֹת תְּמִימֹת" (ובפרט בשנה זו, וואָס מַהְאָס אַגְּגָעָהָיִן צַיְלָן "מְמָחרַת השַׁבָּת"⁶² כְּפָשׁוֹט) שְׁטִיטָה דאס נאַכְמָעָר בהדגשה אַיִן דעם

ס"י

גאולה איז (ניט שאלל זומבטל "גולה", נאר איז) ..
 זי הוויבט אויף גולה דורך אריינשטיעלען אוון מגלה זיין אין איר אלופו של עולם ..
 אין תחתונים במצבם האט ווי זיין שטייען אין גלוות ..
 ואדרבה: אין דעם באשטייט דער אאנצעיך תוכן ומוחות פון גאולה [אויך די ענייני גאולה שלמעלה מעולפּ אגלוות, דער שינוי במנהגו של עולם, איזוי ווי תחיתת המותים] ..
 אוון דעריבער איז דער אאנצעיך עניין פון גאולה ..
 די עבודה פון אריינשטיעלן דעם אל"ף (פץ אלופו של עולם) אין גולה ..
 ווערט גאולה אויפגעמאכט פון "גולה" (בתוס' אל"ף) עצמה - גויגל דער די דירה לעצמותו ווערט אויפגעטאן ..

ס"ז

ענין הנ"ל איז נאכמער אונטערשטראגן אין דעם איצטיגען זמן בשנה : ..
 .. (ב) דער פערטער שבת פון די "שבע שבתות תמיימות" ..
 באשטייט אין דעם, איז נוסף צו שלפֿהרבּנוּ כְּרוּיָה, "ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה"" - ווערט דורך דעם אויפגעטאן אויך אין דעם עולם ובכל העולמות: "וועל ידי זה יושפע שפּע רב בכל העולמות" ..
 .. ע"ד "איו אתה בא לידי עבירה" (תיקון ועליות האדם) זואס-קופט-דורך הסתכל בשלשׂה דבריֶת (אוון דער עבודה בעולם) ..
 .. (ווי מיזאגט אין דעם "הרחמן" תיכֹנֵן נאך דער ברכה) ..

- 6 -

פערטן שבת, ווען מאין מסיים די ספירה פון מdat הגנצה, ביו שלימוטה - מלכות שבנצה נאר דעם סיטום פון מdat החסיד בין מלכות שבחסיד, מdat הגבורה בין מלכות שבגבורה אוון מdat התפארת בין מלכות שבתפארת] - דער נצחון איבער דעם (העלם והסתור פון) גלוות, בי נצח שבנצה, אוון הור שבנצה - די שיניקיט אין דעם נצחון, אוון יסוד שבנצה - דער יסוד וקביעות פון דעם נצחון, בי מלכות שבנצה - דער נצחון פון מלכא משיחא בגאולה האמיתית והשלימה.

ת. אהנויבס פ' אחרי רעדט ויך וועגן עבדת אהרן כהן גдол בקדש הקדושים - בזאת יבו אהרן אל הקודש גו^{๖๐}.

א מעין ודוגמא צו דעם מבז' הגאולה איין - דער כהן גдол אין קדש הקדושים: קדש הקדושים איין דער הייליקסטער ארט איין דער וועלט. אוון ארט וואו האט מאיר געוווען אלקט בגלוי (אן העלומות והסתירות). צויאמען דערמיט איין דאס געוווען א מקס גשמי בעולם הווע, אוון דער כהן גдол איין דארט ארין אלס א נשמה בגוף זניט ווי ס'איין געוווען בא נדב ואביבהו, רצוא בלי שוב^{๖๑}.

מעין זה איין געוווען בא יעדער כהן, וואס צויאמען דערמיט וואס 'הכהנים הובדל' . . שנאמרא^{๖๒} יבדל אהרן להקדישו קדש קדשים^{๖๓} (לעללה מעולם), האט ער געטאנז זיין עבדה דוקא אלס נשמה בגין אין עולם, אוון געוווען בא נדב ואביבהו, רצוא בלי שוב^{๖๔}. וואס דעם ציוו (בריש פ' אמרו) "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמי". וואס שלימוט עניין הטהרה ווועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה זמעין הכרנה לוה איין אויד דא בזונן הגלות, אוון הכהנים זיינען גוואר פון ענני טומאה, ~~בצלאל~~^{צלאל} הכרנה צו דער שלימוט הטהרה לעיל, כולן דורך דעם וואס "אמור גו' זאמרת" - "להוואר גדולים על הקטנים".

ונספַּח צו דער והירוט פון היפך הטהרה, האט א כהן געדארפַּט טאן זיין עבדה בבייהם^{๖๕} (קדושים) אנטגעטען איין די בגדי כהונה, וועלכע זיינען געוווען "לכבוד ולתפארת"^{๖๖} (שלימוט בגשמיות). ועפ'ז יש לבאר, פארוואס א כהן שמשם "מחוסר בגדים" איין עבדתו פסלחה^{๖๗}, "בזונן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, איין בגדיהם עליהם איין כהונתם עליהם" פון די בגדי כהונה איין געוווען (בעיקר) "לכבוד ולתפארת" (וואס דאס איין לכארה ניט אווי נונג צו דער עצם עבדה?) נאר שלימוט העבדה איין משכון באשטייט דערפַּט אוון דאס זאל זיין בתכילת השליימות וההידור "לכבוד ולתפארת", אויד גשמיוט כפושטה - אויפַּן שענטסטן אוון בכבוד'יסטן אויפַּן גנסחות הנעלם, ~~לכבוד ולתפארת~~^{וועפ'ז} לומר דעם טעם פארוואס דער כהן גдол דארף זיין גдол מהאיו .. בגעשרה^{๖๘} - וויל-די^{๖๙} שלימוט הקדושה פון כהן גдол איין פארבונדון דזקע^{๗๐} דערמיט אוון ווערט נטשך מיט שלימוט/איין גשמיוט העולם (עושר).

וועפ' המבואר אין מדרש (עהפ' "בזאת יבו אהרן")^{๗๑} - בכל שעה שהוא (הכהן גдол) רוצה ליכנסicens רק שכינס בסדר הזה ("בזאת") - יש לומר, או מקומו האמתי פון דעם כהן גROL איין איין דרגת^{๗๒} קדש הקדושים, אוון אווי ווועט זיין בגליי בגאולה האמיתית והשלימה ווען עס וועט זיין שלימוט האדם והעולם וביטול כל עניינים הפכים (משאכ' לפני זה אווי מיט ניט קיין כל אויך דעם "בכל

ס"ה

... וואס "הכהנים הובלו .. שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים" ..
 .. "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" ..
 .. כהנים זיינען נזהר פון ענייני טומאה, בטהרה ויל שזהו גם הכהנה צו דער שלימות
 הטהרה לעיל ..
 .. ונוסף צו דער זהירות (להזהיר) פון הייפך הטהרה ..
 .. אויפן שענסטן אוון בכבוד'יסטן אוון בכל בית - בגשמיות העולם, ואאס-דאס-דריקט
אייס, אז מינוצט אויס ..
 .. ועפ"ז אולי יש לומר צעט הטעם פארוואס דער כהן גדול .. [לפני תיבת "ועפ"ז ציין]
 .. "להתחלת פיסקא בפ"ע]
 .. איז פארבונדן דוקא דערמיט או דאס וורט נמשך מיט שלימות בכל בית אין גשמיונות
 העולם ..
 .. מקומו האמתי פון דעת כהן גדול איז אין (דרגת) קדש הקדשים ..

- 7 -

שעה). וואס דעומולט וועט זיין די שלימות הגילוי פון המשכט קדשה ביגלו למטה (אין בית המקדש השלייש), רק א דירה לו יתרבר בחתונוגן, כניל.

אווי אויל ענייני תורה (מלשון הוראה⁶⁶), אוין אין דעת אויר דא הורה פאר יעדר איד: אלע אידן זיינען "מלכת כתנים"⁶⁷, "כהנים גדולים"⁶⁸, ובגלו ובשלימות וועטעס זיין בגאולה האמיתית והשלימה⁶⁹. ובמילא האס ערד א שיכות - אלס נשמה בגוף - צו דער קדשה פון קדש הקדשים (שלימות הקדשה). וכפס"ד הרמב"ט⁷⁰ לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו .. היז נתקדש גדרש גדרשים כו'.

ועפ" מדרש הניל, או "בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס", ייל אויעדר איד האט בכח (וועי ער טלית למטה א נשמה בגוף) צו זיין בדרגת קדש הקדשים⁷¹, ויל או אווי וועט זיין בפועל לעתיד לבוא.

ויזומתק עפ" דער סייפור אין נביים⁷², או בזמנ הסכנה האט יהושע באהאלטון יהואשן (וואס ער איז געווען מזור הממלכה) און מגינקתו "בחדר המטבח"⁷³, "בעילית בית קדשי הקדשים"⁷⁴, "ויהי אתה בית ה' מתחבא אש שעס" גו'. וואס דערפון איז מוכן, או זיינדיק איז קדש הקדשים האט ער דארט געהאט אלע זיינען צרכם גשמיים: אכילה ושתיה ושינה⁷⁵. ויש לומר, וויל באmittiyת הדברים איז מקומו פון יעדר איד אין קדש הקדשים (וועי עס וועט בגלו בגאולה האמיתית והשלימה). נאר דאס איז נתלה געווארן בפועל - דורך דער ירידה (סכנה), ע"ז ווי דער עליי הגאולה קומט דורר דער עבודה איז "גולה".

ויפארשאנדייך אויר פון דעת ציוו (ונתינת כה) בהתחלה פ' קדושים (די פרשה וואס מאהאָט געליענט דעת שבת צואמען מיט פ' אחרין) - קדושים תהיו פון קדושים תהיו, "הו פרושים"⁷⁶ בעוה"ז הנשמי (וואס דארטן איז שייך דער ציווי פון קדושים תהיו, "הו פרושים")⁷⁷ - טלית איד אין מאכ' של קדשה, בי די קדשה hei נעלית פון קדשותו של הקב"ה, כפירוש החסידות⁷⁸ אויף דרישת חוויל'ו⁷⁹ "יכול ממוני, תיל כי קדוש אני" - "יכול ממוני" בניחותא, בדרגת הקדשה פון קדוש אני".

יא. ויש לקשר כל זה אויר מיט דעת שם בעל היארציט⁸⁰ פון יג איר⁸¹ - ישראל אריה-ה לייב. ובחדדים, או עפ" וואס דאס איז לאורה א שם פון אן איש פרטני, האט דאס א שיכות מיט אלע אידן⁸² (ווארום אלע אידן זיינען א מז'יאות אחת, קומה אחת שלימה⁸³). ובפרט איז שמו הראשון איז ישראאל - דער שם כלילי פון יעדר איד און אלע אידן זיינען פיכודע⁸⁴ אויר איז נשמת יעקב (וואס שמו איז ישראאל⁸⁵) "כלולה מכל הנשומות שבישראל מעולם ועד עולם".

ועפ' הוראת אדמור"ר (מהורש"ב) נ"ע היודה⁸⁶, או "ענני עבדה שיכולים לקשר בדברי התניא .. מותר לדבר ולהרחב בדם הדברו" (עפ" וואס אווי איז דא די זהירות איז זאגן פירושים בספר התניא⁸⁷) - איז עדי⁸⁸ מיבן בנזוז"ד: כדאי ונכון צו מבאר זיין א הורה פון שם בעל היארציט - בשעת דאס קען צוגעבן איז יראת שמיים און בעבודת ה"⁸⁹.

(א) יושראאל" איז דית ייש ששים ריבוא אותיות לתורה⁹⁰, ווארום עס זיינען דא שמים ריבוא נשמות יושראאל

... בץ א דירה לו יתברך בתחתונים, כנ"ל.

ס"י

... ובמילא האט **יעדר איז א שייכות** - אלס נשמה בגוף - צו דער קדושה ..

... וכפס"ד הרמב"ם "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו אותו ..

ה"ז נתקדש בדים קדשים כו'" ..

ס"י"א

... "כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם" ..

- 8 -

ישראל כללים (או יעדער פון זיין טילט זיך אויף שעס ריבאו נשות פרטיזן¹⁹), או יעדע נשמה אוין כנגד אוין אותן פון די שעס ריבאו אויתות לתורה, וואס דער אוין זיין מקור החיות כו. אוון (ב) "ישראל" אוין על שם "כפי שירות עם אלקים ואנשימים ותוכלו"²⁰.

דער עניין פון "שירות עם אלקים ואנשימים ותוכלו" באוייזט אויף דער עבודה אוון מלחתם בעולם – עם אלקים" (שרו ומלאך של עשו²¹), "זאנשיט" (עשו ולבן²²) – וואס דאס אוין לאכורה פונקט פארקערט פון דעם וואס "ישראל" אוין ר' יש שעס ריבאו אויתות לתורה, ווי נשות ישראל זייןען פארבונדן מיט תורה שלמעלה מעולם.

אט דעם ביאור אוין דעם (אין עבודת ה):

כל לראש דארף יעדער איד וויסן או ער אוין "ישראל" – זיין מקור ושורש החיות אוין פון זיין אוין תורה, אוון דעריבער, דארף יעדער איד וואס ער טוט זיין מיסוד ועפ' הוראות התורה. דערציו דארף ער וויסן, או שלימות העבודה (אלס ישראל) באשטייט אין דעם, או ער זונדרערט זיך ניט אפ פון דער וועלט ארום אם, נאר "המתקל בשלשה דברים": נסף צו זיין עבודה מיט זיך אלין ("ישראל" פארבונדן מיט זיין אוין בתורה), דארף ער טאן די עבודה פון לעשות לו יתריך דירה בתהותנים – **זיך ארייסגין (אלס ישראל) צוועמאן מיט די הוראות התורה** אין וועלט, אוון האבע צויאן מיט "אלקים" (מלאר) – די בחות הטבעים בעולם (כמההלו²³) "אין לך כל עשב ושב שאין לו מול ברקייע ש מכאה אותו ואומר לו גדל²⁴"), אוון "אנשיט", "עשו ולבן" (אומות העולם) – אוון דארט אויפמאכן אין דירה פאר דעם אויבערשטן עפ' די הוראות התורה (פון **ישראעל**, ישישיטים ריבאו אויתות לתורה), דורך דעם וואס "שירות עם אלקים ואנשימים", ער גאעעלטיטט איבער די וועלט אוון דיאוּהָע,

אוון אין אוון פון "זתוכל" – אויך מלשוון כל אוון גלוּג זיין עבודה (פון "שירות") אוין ניט דורך מבטל זיין מציאות העולם, אידער מתגבר זיין אויף עולם בעל-ברח, נאר באופן או ער נצט אויסס די בחות הטבעים עצם איזט²⁵ עבודה ה', אוון פועלט אויך די אואהַע או זיין מצד עצם ואלן דינגען דעם אויבערשטן, באופן פון "מלכותו ברצונו קבלו עליהם"²⁶, כי או די וועלט אלין זאגט או "זתוכל", די וועלט אלין אוין מסיע זיין עבודה (בדלקמן סי' ב').

אוון דורך דעם ווערט "זתוכל" מלשוון כל (או מהאט אלע עניין העולם), אוון מלשוון התכליות – צו בא דעם איד אוין זיך כולל כל עניין העולם, אוון – ער הוויכז זיין אויף, ביון או ער ווערט זיך מתלבש אין דעם גוף ונח'ב אוין טוט די עבודה בעולם, קומט אין אים צו כה וחווית ויכלה חזשה, מצד דעם וואס "רב תכאות בכח שור"²⁷ (פון נה'ב).

אוון דער אוון ווי מיטוט די עבודה פון "ישראל" – אוין דורך "ארוי" זיבב: "הו... גיבור נאר" לעשות רצון אביך שבשמי²⁸ (ווי עס שטיטיט אויך אוין ריש ותחלת השולחן ערוד²⁹), ער אוין זיך

... באווייזט אויף דער עבודה און מלחמה ניגד הטעולם ..
 .. אָז וַיַּלְּ דָעֵם בִּיאָר אֵין דָעֵם ..
 .. דארך ער טאן די עבודה פון לעשות לו יתברך דירה בתחרותים - אלס ישראל, דורך
 ארוויסגיין (צוזאמען מיט די הוראות התורה) אין וועלט .. [תחללה הי' כתוב "דוורך
 ארוויסניין אלס ישראל", ותיקון כבפניים]
 .. ע"פ די הוראות התורה (פון ישראל, יש פון די ששים ריבוא אותיות لتורה), דורך
 דעם וואס "שרית עם אלקים ואנשימים", ער איז אַשר געוועטליגט ..
 .. אויך מלשוּן בל אָוּן בלֵיל ..
 .. נוֹצֶט אוֹיֵס די כחות הטבעיים עצמים אָזְגָּד אֵין עבדות ה' ..
 .. דער עניין פון גאולה (וواس איז כוֹלֵל "גּוֹלָה" בתּוֹסֶת אַלְשָׁקָה) ..
 .. אָז עַס קָוָמֶט בְּגַע צו בא דעם איזן נאכמער יכולת ..

- 9 -

מתגבר אויך אלע העלמות והסתירות בעולם; און נספֿך צו דער התגברות שלו בעבודתו בעניני קדשה ("אריה" בלשון הקודש), איז בי אים דא די התגברות אויך איז די עבודה בעניני רשות וחול, די עבודה בעניני העולם ("לייב" בלעע"ז).

ולholesית, או "לייב" איז אויךאותות לוב מיט א יוזד באמצע, וואס איז מרמו אויך לבו של אדם (לב), און דיע שער כחות הנפש (י'), וכופרטויות יותר שריבט מען אמאל "לייב" מיט צוויי יוזד'ין, כננד די צוויי דרגות נשמה: יעקב, ישראלי%%, ואורום די עבודה פון יישראלי פון מאכון א דירה בתהותנים ווערטס אויפגעטען דורר די שער כחות הנפש, ווי זיינען אומגענגלט מיט דעם לבו של אדם – וואס לב ישראל איז אלעמאל בשלימות%, "אנין ישנה ולבי ער¹⁰⁰". ועוד ייל, או דער "לב" וועלכע רינגלען ארום דעם – זיינען די ג' לבושים פון מהשנה דיבור ומעשת, וועלכע זיינען מקיף די שער כחות, און ברענגן זי א eros בעבודת האדם בעופל למטה!¹⁰¹.

ויש לקשר זה אויך מיט דעם טאג פון ייג אירן: ייג איז בגימטריא אה"ד, וואס איז מרמו אויך דער עבודה פון איפטאן יהה' ה' למך על כל הארץ ביום ההוא יה' ה' אחד ושמו אהד¹⁰², גילוי מלכותו יה' ואחדותו יה' בעולם, כי אין און אופן פון "מלכות שבנצח", כניל (ס').

* * *

יב. ע"פ האמור לעיל האט מען א eros כמה למודים בגונע צו דער עבודה פון איידן צו ברענגןעו גאנער גאולה, און ווי מ'דרף זיך גרייטן צו דער גאולה – שטיינדייך איצטער ממש בסוף זמן הגלות, "גולה", און האלטנדייך אט אט בא דער גאולה.

קודם כל – האט מען אונטפער צו די וואס ואונדערן זיך און שרעקן זיך דערפון וואס מ'שטורעמעט איז יעדער איד דארף טאן און פועלן איז די גאולה זאל קומען תיכף ומיד ממש (און זיינדייך אפערנע" מענטשן, דרייקן זי אוטס בדיבור זיינער ואונדער און דאגה): בשעת משיח וועט באלאד קומען, וואס וועט זיין – פרען זי – מיט אלע פעולות און זאכן וואס זי האבן אויפגעטען במשר כויכ' שנים אין גנות: די געשפערן וואס זי האבן אויפגעטען, דיל'cosaש און נכסים וואס זי האבן געשפערן, די פריינט און פארכינדונגגען, סי' צוישן איזן און סי' צוישן אה"ע, וואס זי האבן באקעמן (ונפרט עסKEN ציבור), ועוד צויבי?

אייז דער ענטפער אויך דעם, או מהאט זיך ניס וואס צו שרעקן, ווארט גאולה אייז ניס דער טיטיש, או עס ווערט בטלה¹⁰³ מנהגו של עולם, די גוטע זאכן וואס זיינען אויפגעטען געווארן (ע"פ תורה) אין גנות: אדרבה: גאולה אייז אין זיך כלול אלע עניינים (טוביים) פון "גולה", אופן או זי מגלה אין זי דעם אל"ף פאָלופו של עולם, די אמתע' כוונה ותכלית איין די אלע פעולות (שכומן הгалות) – ווי דאס ברעננס אלץ/ eros "כבודו" של הקב"ה.

ובמילא האט מען ניס וואס צו דאגה'ן זי וועגן די פעלות – אפלו בעניני רשות – וואס מהאט אויפגעטען (ע"פ תורה) בזמנן הгалות. ואדרבה: דערפון האט מען די הוראה – או יעדער בעל עסק וכייב דארף זוכן וועגן ווי צו מגלה זיין אין זיינע עניין עסק ורכ' "כבודו" של הקב"ה, און אויסנצען זיינע געשפערן און נכסים און פארכינדונגגען – צו מוסיף זיין אין תורה ומצוות.

ס"ב

.. דער עבודה פון איידן צו ברענגן די דער ..

גאולה ..

.. דיעס רכושיט און נכסים וואס זי האבן .. געשפער ..

.. ניט דער טיטיש, או עס ווערט בטל כל .. "מנהגו של עולם" ..

.. גאולה אייז אין זיך כלול אלע עניינים ..

.. (טוביים) ..

.. מגלה אין זיין דעם (אל"ף) פוך אלופו של ..

עולם ..

.. ווי דאס אלץ ברענרט א eros "כבודו" של ..

הקב"ה .. תחללה hei כתוב "ברעננט אלץ", .. ותיקון כבפניהם]

- 10 -

דרפונן אויך פארשטאנדיק די הורה לאידך גיסא - פאר דיאוואס מיינען אויך עבדה פון גאולה באשטייט פון ניט האבן צוטאן אוון שלול זיין "מנהגו של עולם" - או אדרבה: דיא גאולה אוין תלוי דוקא אין "מעשינו ועבדתינו" בזמנן הגלות¹⁰³, אוון דערבער דארף זיין "הסתכל בשלשה דברים": דיא עבדה צו ברענגן גאולה דארף באשטיין אין "שרית עם אלקים ואנשים ותוכל", צו מאכן א דירה בתחרותים, אוון צוגרייטן דיאוועט צו דער גאולה - טאקע אין אין אוופן פון "שרית עם אלקים ואנשים", מלחהה האבן מיט דעם העלם והסתור פון עולם, אבער באופן פון "חותכל", "מלכטו ברצון כלבו עליהם".

אנחויבנדיק פון חלקו בעולם, דורך מוסיף זיין אין קיומם המצוות, מיט דברים גשמיים, כולל ובמיוחד - מצות הצדקה ("עיקר המצוות מעשיות"), או ער נעמת פון זינגע גשמיות אין נינגע עשיות (מיט וועלכע דער אויבערשטער בענטשט אים) אוון העלפט א צוויטן, או ביי¹⁰⁴ אלט זאל אויך זיין מזון ולכושים, בזע באופן פון "לבבך ולהתפארת", בהתאם צו "מלךת כהנים", ועדז'ו העלפט ער א羅יס מוסדות תורה וצדקה וכיו"ב.

און אווי אויך אין זיין עבדה בענייני רשות שלו - טוט ער דאס באופן פון "כל מעשיך לשם שמים"¹⁰⁵, אוון "בכל דרכיך דעה"¹⁰⁴.

עווד גומ זה עיקר - דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות חוצה. כולל ובמיוחד - צו מעורר זיין אידן בכל העולמות כולל, או זיין זיך גראטטען צו דער-גאולה, גאנך מוסיף זיין נאכמער אין לימוד התורה וקיום המצוות,

און אווי אויך מפרשס ומגלה זיין בכל העולמות כולל "אלופו של עולם", כולל - דורך משפייע זיין אויף אויה"ע בנונג צו קיומ שבע מצות בני נח¹⁰⁶, אוון זיין צוגרייטן צו "זהיתה לה" המלוכה¹⁰⁶.

יג. ע"פ הניל, או "גאולה" הויבט אויף דיא ענייני הגלות עצם (דורך מאכן פון זיין גופא א דירה בתחרותים), ביין או דוקא דיא עבדה אין גלות ברעננט דיא גאולה, אוין פארשטאנדיק, או דיא ענייני העולם עצמו אוין דיא אויה"ע עצם (אויך בזמנן הגלות) זינגען (באמת) מסיע צו דער עבדה פון ברענגן דיא גאולה (כណ"ל).

ויש לומר, או שטייענדיק בסוף זמן הגלות, גאנך פאל דער גאולה - קומט ארויס דער סיוע בגליות יותר.

ווי מיעט עס אין דיא דורות האחורונים במיעוח, אוון נאכמער - אין דעם זמן האחרון, ובפרט אין דיא לעצטע טאג מוש:

אין דיא דורות שלפני זה האבן (רוב) אידן געלעכט אין מדיניות וואו עס זינגען געועען מנויות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים) צו עבדות ה' בכלל, משאכ' בדורות האחורונים - לעבען (רוב) אידן אין מדיניות וואו עס הערטש א מלכות של חסד, אנחויבנדיק פון מדינה זו (וואו עס געפנצען זיך רוב ומגנין ובנין פון אידן), ואס איזי מסיע אידן צו דערגריכון א גאולה פנימית בעבודתם, ביין - או זיין זאלן תאן דיא עבדה וואו ווועט ברענגן דיא גאולה כפסטה, אוון דעומולט ווועט דער מלכות (של חסד) אויך מסיע זיין אידן צו זיך אומקערן איזן ארץ ישראל (בלשון הכתב: "הביאו את כל אחיכם גו").

... איז בייס איזט צווויטן זאל אויך זיין מזון ס"י"ג ..

ולבושים, בזע באופן פון "לבבך ולהתפארת" .. שטייענדיק בסוף זמן הגלות, גאנך פאר סמוך צו דער גאולה ..

.. מעורר זיין אידן בכל העולמות כולל, או זיין .. (בלשון הכתב): נהביאו את כל אחיכם גו ..

וזאלן איזט צו דער גאולה, דורך מוסיף זיין נאכמער אין לימוד התורה וקיום המצוות ..

- 11 -

און בשנה האחרונה זעת מען ווי דער יהס צו אידן או נטפס געוואָן אין נאָר מדינות, בֵּין אויך
במדינה ההיא, וואָן עס זייןגען (כִּי לְאַחֲר֣וֹנָה) געוווען הגבלות בנגע צו דער חירות פון אידן בעבודת
בתומֶץ אָן אַפְּלִיכָּן בְּנֶגֶע צו זַיְעַר אַרְוִיסְגִּין מִמְּדִינָה הָהִיא - אַיְזַיְעַר יהס אַיצְטָר אַיבָּרְגָּעָקָרְט
געוואָן, או זַיְעַר אַרְוִיס אַידָּן מְקִים זַיְעַן תּוֹמֶץ, אָן לאָן אַידָּן אַרְוִיס פָּונְ דָּארְט (אָן דִּי גַּבְּלָות
פָּונְ אַמְּאָלָּה), ואָדָּרְבָּה - זַיְעַן נָאָר מְסִיעַ דִּי אַידָּן צו פָּרָן אַין אַרְצָה הקודש. מעין הַכְּנָה צו דעם
סִיעַ פָּונְ אַוהֲָע אָן אַידָּן זַאֲלָן אַרְוִיסְגִּין פָּונְ גַּלוּת אָן גַּיְינְ אָן אַרְצָה
וְהַשְׁלִימָה.

יד. נוֹסֶף צו דעם סִיעַ יְשָׂרֵךְ פָּונְ אַוהֲָע צו אַידָּן - זַיְעַנוּ אַיְזַיְעַר דָּא עֲנִינִים אַיְזַיְעַר מְזֻעָּס וּוֹי
אוֹהֲעָע אַלְיָן טַעַן פָּעָולָות של טָוב וָחֶסֶד, וּוָס אַיְזַיְעַר נָכְמָעָר מְגָלָה וּוֹי יִשְׁבַּע בְּבִירָה זוֹ, אַלְס
צַוְּגִירִיטָונְג צו "זְהִיתָה לְהַמְּלֹכָה" בגאָולה האַמְּתִית וְהַשְׁלִימָה,

נִסְטָן וּסְאָעָז גַּעֲוָעָן אַמְּאָלָּה, אוֹ דָּוקָא עַם יִשְׂרָאֵל (אַעֲיָפָ וּוֹס אַתְּמָה המַעַט מִכָּל הָעָמִים"), הָאָט
מְשָׁלִים גַּעֲוָעָן בְּפָעָול דִּי כּוֹנָה פָּונְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, אָן פָּאַלְמָלְבִּיטָוֹת אַוהֲָע האָבָן זַיְר גַּעֲפָרְט
בָּאוּפְן אַכְּבָרִי אַיְנָעָר זָם צּוֹיְטָן, אָן האָבָן זַיְר בְּעֵיקָר מַתְעָסָק גַּעֲוָעָן אַיְזַיְעַר תּוֹעַלְתָּה עַדְמָן, אַדְעָר אַיְזַיְעַר
כָּבָשׂ זַיְינְ אַנְדְּרָעָר מִזְדִּינָות וּבְוַיְבָּ

צּוֹוְשָׁן דִּי עֲנִינִים גָּלוּיִים וּוֹס זַיְעַנוּ צַוְּגִירִיטָונְג בִּימִים אַלְוָה מְשׁ וּוֹאָזְמַעְסָז וּוֹי עַולְמָן אַוְ אַוהֲָע
גְּרִיטָן צו אַוְן זַיְעַנוּ מְסִיעַ דִּי וּוֹעֵג צו דער גַּאֲולָה ^{אַיְזַיְעַר} דָּעַם עֲנִינִי פָּונְ צְדָקָה אָן חִינּוּר, צּוֹוַיִ
יְסָדוֹת עִקְּרִים אַיְזַיְעַר שָׁבָטָל עַולְמָן, לְשָׁבָטָת צִדְרָה ^{אַיְזַיְעַר}:

סְאָזְנָן יְדֹעָה וּמְפּוֹרָסָם (אָן אַלְעַלְמַצְאָנָן) גַּעֲוָעָן וּוֹעֵג דִּי מְאוֹרָעָות בִּימִים האַחֲרָונִים - אָן דִּי מִדְינָה
(וּוָס אַיְזַיְעַר אַיְזַיְעַר צְדָקָה וְחֶסֶד, כִּידּוּעָ) הָאָט אַיְזַיְעַר גַּעֲוָעָן אַיְזַיְעַר שְׁטָאָרָקָן כְּה צו אַרְוִיסְהַעָלָפָן אַוְן
רָאָטוּעָן מַעֲנָשָׂן בְּמָקוֹם רָחָק בְּעוֹלָם (וּוִיסְטָאָזָעָן פָּונְ דָּעַר מִדְינָה), אַעֲיָפָ וּוֹס דָּרָךְ דָּעַם קְוָמָת
נִסְטָן אַתְּהַעֲלָת יְשָׁרָה צו תּוֹשְׁבִּי מִדְינָה זוֹ:

אַיְזַיְעַר

די מִדְינָה הָאָט גַּעֲשִׁיקָט אַרְבִּיָּן מַעֲנָשָׂן אָוֹן סַאֲלַאֲפָטָן פָּונְ אַיְזַיְעַר אַרְמִי צו אַרְוִיסְהַעָלָפָן די פְּלִיטִים
אַיְזַיְעַר עַנְעָן עַרְטָעָר, צַוְּזָאמָעָן מִיטָּעָן אָוֹן קְלִיְּדָעָר אָוֹן רְפּוֹאָות. אַנְשָׁטָאָט נָצְן דִּי אַוְירָנוֹנִים אַיְזַיְעַר
עַנְנִי כִּיבּוֹשָׁן, אָן אַנְשָׁטָאָט נָצְן דִּי עַסְטָן אָוֹן קְלִיְּדָעָר אַעֲלָה דִּי בְּרִיגָּעָר פָּונְ דָּעַר מִדְינָה - נָצְטָמָע
זַיְיָ אַיְזַיְעַר אַתְּהַעֲלָת יְשָׁרָה צו תּוֹשְׁבִּי מִדְינָה זוֹ, וּבְכָפָט קְלִיְּנָעָן קִינְדָּרָעָן, פָּונְ קָעָלָט, בֵּין פָּונְ הַיפְּדָחָה.

וּוָס דָּעָרְבִּי זַעַט מִעַן דִּי רְחַמְנָות פָּונְ תּוֹשְׁבִּי מִדְינָה זוֹ: בְּשַׁעַת זַיְיָ אַבָּא גַּעֲהָרָט אַטְּגַּעַט זַעַט גַּעַוְעָס וּוֹי
מַעֲנָשָׂן לִיְדָעָן - אַיְזַיְעַר גָּמָס אָז זַיְעַנוּ נִיסְטָאָזָעָן זַיְעַר קְרוּבִּים, אָן האָבָן מִיט ^{וּקְיִין}, שִׁיכּוּבָן נִיסְטָאָזָעָן
אָז דִּי מִדְינָה נְתַעַרְדָּר גַּעֲוָרָן צו זַיְיָ הַעֲלָפָן. בְּהָתָאתָם צו דער שִׁיטה פָּונְ מִדְינָה וּבְעַנְגִּי צְדָקָה, אָז
מַהְעַלְפָט אַרְוִיסְמַעְנָשָׂן בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ, אָן אַמְּאָלָּה - וּוֹאָרְטָמָעָן אַפְּלִילָו נִיסְטָאָזָעָן אָז מִיאָל בְּעַטָּן
הַילָּפָט.

עדֵז אַיְזַיְעַר אָז בִּימִים האַחֲרָונִים אַז שְׁסִיאָה מִדְינָה זוֹ אַרְוִיס מִיט אַחֲרָה וְהַרְאָה מְפּוֹרָסָם
בְּנֶגֶע צו חִינּוּר הנְּגָעָר. בְּהָתָאתָם לוֹהָ וּוֹס בְּתַחְלָתָ נְשִׁיאָתוֹ הָאָט דָּעַר ^{וּקְיִין} מְכָרְיוֹ גַּעַוְעָס אָז
שְׁאַיְפָה אַלְפָ פְּרֻעָוִידָגָנָעָט אָז צו גַּעַדְעָנָקָט וּוֹעָרָן אַלְס דָּעַר "עֲדוֹשָׁקִיְּשָׁעָן פְּרֻעָוִידָגָנָעָט" (שְׁסָאָה-הַתְּגִזְוָה),
צּוֹלִיב די פְּעָלוֹת וְשִׁינְיוּנִים גְּדוּלִים לְטוֹב וּוֹס עַר וּוֹס אַיְנְפִּירְוֹן צו מְחוֹק זַיְיָ דָעַם חִינּוּר תְּזִעַן אָז

- ... און אפֿיל אויַך בְּנוֹגָע צו זִיעָר אַרוֹיסְגִּין מִמְּדִינָה הָהִיא ..
- ... מעין הכהנה צו דערט סִיוּע פָּוּן אָוּהֵיַע אָז אִידָּן זֶאלָן אַרוֹיסְגִּין פָּוּן גָּלוֹת ..
- ס"ז
- נוֹסְך צו דָּעַט סִיוּע יִשְׂרָאֵל פָּוּן אָוּהֵיַע צו אִידָּן ..
- ... אָוּן בְּאַצְּבָא אֲחֻדּוֹת פָּוּן מִלְכִיּוֹת אָוּהֵיַע הָאָבָן זִיךְ גַּעֲפִירֶט ..
- ... זַיְינָעַן מְסִיעָע דַּי וּוֹעַג צו דָּעַר גָּאוֹלָה - אַצְּבָא זָוָרֶךְ דָּעַם עַנִּין פָּוּן צְדָקָה אָוּן חִינּוֹך ..
- ... אָעַיְפָּוּ וּוֹאָס דָּוָרֶךְ דָּעַם קּוֹמֶט נִיטְצָה אֲתַעֲלוֹת יִשְׂרָאֵל ..
- ... אַרְבִּיבָּי מְעַנְטָשָׁן אָוּן סָאַלְדָּאַטָּן אַנְשָׁי חִיל פָּוּן אִיר אַרְמִי ..
- ... אֲנְשָׁתָאָט נַוְצָן דַּי עַסְן אָוּן קְלִיְדָעָר אַגְּפָפָאָר דַּי בִּירְגָּעָר פָּוּן דָּעַר מִדְּינָה ..
- ... אָוּן הָאָבָן מִיט זַיְיַינְמָאַל קִיְיָן שִׁיכּוֹת נִיט גַּעַהָאָט ..
- ... אָוּן אַפְּנָאָל - מַעַן וּוֹאָרָט אָפְּנָאָל נִיט אָז מִזְיָאָל בְּעַטְנָה הַילָּך .. [תחליה היי כתוב "וּוֹאָרָט
מַעַן", ותיקון כבפנים]
- ... בִּימִים הַאָחְרוֹנִים אַיְזָפְּשָׁאָמָנָהָיגְ מִדְּינָה זַו אַרוֹיס ..
- ... בְּהַתָּאָם לְזָה וּוֹאָס בְּתִחְלָת נְשִׁיאָתוֹ הָאָט דָּעַבְפְּשָׁאָמָעָר מִכְרִיז גַּעַוּעַן אַז זַיְן שָׁאִיפָה
אַלְסָפְּרַעְזְּדַעְעַט אַיְזָפְּשָׁאָמָנָהָיגְ צו גַּעַדְעַנְקָט וּוֹעָרָן אַלְס דָּעַר "עַדְזָשָׁוֹקִיְישָׁעָן (חִינּוֹךְ) פְּרַעְזִידְנָעַט"
(פְּשָׁאָמָנָהָיגְ) ..
- ... צו מְחַזְקָק זַיְן דָּעַם חִינּוֹךְ הַפְּנַעַר ..

- 12 -

דער מדינַה.

דער אויפֿט אַין די לעצטער ערשיינונגען (צווישן אנדרערע) אַין פֿאָרְשְׁטָאנְדִּיך בְּפְשָׁטוֹת: הָגֵם אֲזַה בָּא אַידַּן אַיְזַס קִיּוֹן חִידּוֹשׁ נִיטָּה, וּוְיִילְבָּא זַיְ אַיְזַס אַלְעָמֶל גַּעוּזָן דַּי תְּהִגָּה עַזְבָּה הַתּוֹמָץ, בְּעַנְיוֹן הַצְּדָקָה וְחִינּוֹךְ וּבְכָל – אַבעָר בְּשַׁעַת מִיעּוֹט אַיְזַס דַּי מְלֻכִּות הָעוֹלָם וְאַהֲרֹן זַיְדָה בְּאוּפָן של צְדָקָה זוּ וְשָׂרָר, בענִין צְדָקָה זַהְיַינּוֹר (אנְשְׁטָאָט בְּאוּפָן הַפְּכַיָּה) אַיְזַס דַּסְסָאָס נְאַכְמָעָר מְגַלָּה וּוְיִשְׁבַּעַת בְּרִיבָּה זוּ, וְואַס אַיְזַס אַיְזַס דַּעַר אַמְתַּעַר יִסּוֹד אַיְזַס צְדָקָה אַזְזַנְקָה וּכְמוֹדָבָר כְּמַפְּטָה, אַו אַמְתַּע הַצְּלָחָה אַיְזַס.

חִינּוֹךְ אַיְזַס תְּלוּי אַיְזַס דַּעַר יִדְעָה וְהַכְּנָקָה פָּנוּ דַּעַס קִינְדָּא אַיְזַס דַּעַס בְּוֹרָא עַולְם וְמְנַהְיָגוּן. וכָּל וְהַאֲזַי – נְסָוף צַו נְאָר אַיְלְבִּינְיָעָן עַנְיוֹנִים וְואָס פְּאָסִירָן בְּהַשְּׁגָהָה פְּרָטִית מַדְיָה בְּיָום, סִיְּיָה בְּנַגְעָעָן צַו דַּעַס כָּל אַזְזַנְקָה צְוִי יִדְעָרְעָה אַיְזַס עַנְיוֹנִים פְּרָטִים – אַזְזַנְקָה בְּזָהָה, אַיְזַס אַיְזַס נְאַכְמָעָר מְגַלָּה זַיְן וְוּוְעָלָס אַיְזַס מְסִיעָה צַו מְאָכָן דַּיְרָה בְּתַחְתּוֹנִים אַזְזַנְקָה בְּרַעְנְגָעָן דַּיְגָוָלָה, צֻוְלָה – דַּאֲס וְואָס בְּשַׁבְּעוֹת הַאֲחַרְוֹנה האָט מַעַן גַּעֲפְּנָעָן בְּפִינה נִידָּחָת בְּעוֹלָם אַבְנָנִים טּוֹבָות וּמְרָגְלִוִּיתִן, עַיִּי בְּרַכְתּוֹ שֶׁל הַקְּבִּיה (בְּדִוגְמָת "הַהְנְשָׁמָה הַבָּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשָּׁהָם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלְוָאִים לְאָפָר וּלְחוֹשָׁן"¹⁰⁸) פָּאָר דַּי בְּגַדִּי כְּהַונָּה, אַזְזַנְקָה הַבִּיאָם), אַזְזַנְקָה בְּזָהָה אַיְזַס – אַזְזַנְקָה דַּאֲס אַוְיַּעַשׂ.

קִישׁוּטִי כְּלָה, מְסִיעָה זַיְן אַיְזַס צְדָקָה, כְּנַלְלָה.

טו. דַּיְמְסָקָן פָּנוּ הַאֲמָרָר לְעַיל בְּנַגְעָעָן לְפָועָל: דַּיְגָוָלָה קּוֹמֶט דַּוְקָא דַּוְרְלָק דַּעַר עַכְדָּה אַיְזַנְקָה, פָּנוּ מְגַלָּה זַיְן אַלְוָטוּ שֶׁל עַולְם אַיְזַנְקָה, אַזְזַנְקָה זַיְן, דַּעַר דַּוְרָה הַאֲחַרְוֹן אַיְזַנְקָה, וּוּשְׁטַׁ זַיְן דַּעַר דַּוְרָה הַרְאָשָׁוֹן פָּנוּ גָוָלָה.

אַזְזַנְקָה דַּעַר אַיְבְּעָרְשְׁטָעָר הַעֲלָפָט אַזְזַנְקָה זַיְן דַּי מִזְעָט אַיְזַס אַיְזַס צְדָקָה, וְזַיְן דַּי וּוּעָלָס אַלְיָין

אַיְזַס מְסִיעָה צַו דַּעַר גָוָלָה.

וּבְפְשָׁטוֹת מִינְטָס דַּאֲס – כְּנַל – אַזְזַנְקָה דַּיְרָה אַיְזַס דַּיְרָה אַיְזַס מְסִיעָה זַיְן אַיְזַס 'מְעַשְׁנָנוּ וּבְעַדְתִּינוּ' בְּכָל וּוּלְכָעָן בְּרַעְנְגָעָן דַּיְגָוָלָה, כָּלְלָה וּבְמִיחָד – וְזַיְגְּרָעְדָּס בְּהַתּוֹעֲדוֹת שְׁלַפְּנָיו – אַיְזַס לִימֹוד הַתּוֹרָה בְּעַנְיוֹנִי גָוָלָה נִמְשְׁקָה, אַיְזַנְקָה תְּשַׁבְּכָה (וְזַיְן 'כָּל הַסְּפָרִים מְלָאִים בְּדִבְרֵה זַיְן'), אַזְזַנְקָה וּנְשַׁבְּעָה, מְשַׁנְהָה גָמְרָא וּמְדָרְשִׁים וּכְוָן.

בוּהוּ גָוָפָא – דַּאֲרָף מַעַן מְסִיעָה עַפְּ דַּיְרָה פָּנוּ פָּטָה שְׁנִי, אַזְזַנְקָה קִיּוֹן פֿאָרְפָּאַלְעָן¹⁰⁹ – צַו אַמְכָּן חַשְׁבָּן צְדָקָה צַיְמָהָט מַתְקָן וּמְשָׁלָמָן גַּעֲוָעָן דַּיְרַבְּהַכְּדָבָעִי, אַדְעָר מְקַעְן אַיְזַס דַּעַס נְאָר צַוְּגָעָבָן; אַזְזַנְקָה מַהְאָט דַּעְרְבִּי דַּיְרָה וּנְתִינָתָה, אַזְזַנְקָה אַיְזַס צְדָקָה עַפְּעָס גַּעֲפָעָלָט אַיְזַס.

קִיּוֹן פֿאָרְפָּאַלְעָן אַזְזַנְקָה אַזְזַנְקָה מְקַעְן מַתְקָן זַיְן.

וּזְוּד וּזְיִקְרָךְ – אַזְזַנְקָה נְתִינָתָן וּנְתִינָתָן וּזְוּד עַלְעַנְיָנִים וְאַזְזַנְקָה זַיְן זַיְן אַיְזַס אַזְזַנְקָה פֿאָרְלָאָרָן גַּעֲנָגָנְגָעָן, אַדְעָר זַיְנָעָן טָאָקָע פֿאָרְלָאָרָן גַּעֲנָגָנְגָעָן אַיְזַנְקָה, כָּל – פֿאָרְלָאָרָן לְמַעְלִיוֹתָא (זַיְיָעָנְדִיק לְמַעְלָה מַגְדָּר גִּילְוִי) – דַּעַר גִּילְוִי הַקְּצָבָה וְואָס 'לְבָא לְפָוָמָא לְאַגְּלָא'¹¹⁰, אַזְזַנְקָה זַיְן צְמִיחָה זַיְן, וּוּלְכָעָר קּוֹמֶט 'בְּהִיסָּה הַדּוֹת'¹¹¹ (בְּבָחָר/מִצְיָה), שְׁנָאָמָר 'חַצְאָתִי דָּד עַבְדִּי בְּשָׁמָן קְשִׁיעַ מְשַׁחְאָיו' (בְּמוֹמָר פְּטַת תְּהִלִּים¹¹²), אַזְזַנְקָה אַיְזַס וּוּרְעָט נְתִינָתָה אַיְזַס דַּעַס מְוֹמָר צְדִיקָה¹¹³ – 'זַיְהִי'

נוּעָם הַאֱלֹקִינוּ עַלְיָנוּ וּמְעָשָׁה יְדִינוּ כְּוֹנָה עַלְיָנוּ וּמְעָשָׁה יְדִינוּ כְּוֹנָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בְּגַאֲוֹלָה הַאֲמִתִּית וְהַשְּׁלִימִיה, דַּיְגָוָלָה פָּנוּ אַלְעַד אַיְדָן, 'בְּנָעָרִינוּ וּבְקָנִינוּ גַּוְ' בְּכָנִינוּ וּבְכָנָתִינוּ',

/אַזְזַנְקָה זַיְן בְּגַאֲוֹלָה פָּנוּ אַלְעַד אַיְדָן/

.. הוגם אז בא אידן אייז דאס קיין חידוש ניט, וויליל בא זיין אייז אלעמאָל געווען די הנהגה ע"ד הטעמ"צ, בענין הצדקה וחינוך זפּט - אבער בשעת מיעוט אז די מלכיות העולט אַוְהֶעָ פִּירְזִיךְ בָּאוֹפּ שְׁלֵצְדָּקָה וְיִוּשָׁר, בְּעַנִּינִי צְדָקָה וְחִינּוּכְךָ (אנשטיאט באופּוֹ הַפְּכִי) – אייז דאס נאכמער מגלה ..

.. נוסף צו נאץ אַרְבְּבָויַּם מה עניינים וואס פאסירן בהשחה פרטית ..
.. און סיי בנוגע צו יעדערען אין זייןע עניינים פרטיים ..

סט'ו

.. די גאולה קומט דוקא דורליך דער עבדה אין גלוט ..
.. אזויז אַז דָּוָר זָה, דָּוָר האַחֲרוֹן אין גלוט ..
.. אין לימוד התורה בעניני גאולה וְפְשִׁיחָה, אין תושב"כ ..
.. צי מיהאט מותקן ומשלים געווען די עבדה בעבר כדע ..
.. אייז ניטה קיין פארפאלאן אונז מיקען אלעמאָל מותקן זיין ..
.. און דער גילאג פֿעַךְ משיח צדקנו, וועלכער קומט "בהיסיח הדעת" (בבחיי כי אם במציאות) שנאמר "מִצְאָתִי דוד עבדי בשפע קדשי פְּשָׁחָתָךְ" ..
.. וְעַד זה הוא העיקר – תִּיכְּפֵּר וְמַדֵּיד מִפְּשֵׁשָׁה.

- 621 -

1) שיחות: ב"ח ניסן, ש"פ שmini. ש"פ תזום".

2) ראה בארכוה בזה תשוכות ובאיורים (קה"ת, תשל"ד) ס"א. לקוש ח"ו ס"ע 35
ואילך, ובהערות שם. וש"ג.

*) אגרות-קדושים כי אדרוי שליטיא זהיא ס"ע רופח ואילך. המיל.

3) שהם גם ד' לשונות של גאולה העתידה (ראה ירושמי פסחים פ"י ה"א. ד"ה והי' או ר להלנה תרנ"ה. ד"ה
לכן אמר לבני תרנ"ה. תרע"ת. וראה ספר הליקוטים-דא"ח צ"צ ערך גאולה ס"ג, וש"ג). וראה גם בתחי וארא
ו. ת.

4) וארא 1-2. (5) שם, ת.

5) דאף שככל גאולה (גם גאולה פרטית שאנו גאולה דגולות... אלא שיגאלנו מן הזרות כו") שם גאולה
עליה (מגילה י"ו, ב וכברש"י) - הרי זה חזוש, ומובן (מהו גופו) שעייר שם גאולה הוא בגונע ל'גאולה
דגולות" (שלימומחה תה' בגאולה האמיתית והשלמה). וכפשתות דברי רבא בגמרא מגילה שם: גאולה בשכיעית
מתוך שתמידין ליגאל בשכיעית לפיכך קבועה בשכיעית. ווק אח"כ מבאר, ש"מלחתה נמי אתחלתא דגאולה
היא".

6) וכלsoon ניגון (חכ"ד) הידוע: זאל שווין זיין די גאולה-משיח-זאל-שווין-קומעץ [כפי שניגנו לפני שיחה זו].

7) ועוד לשונות וניגונים בו"ב - ע"פ מנגה ישראל.

8) ויקיד ס"פ אמרו (СПЛ"ב). שהשר פ"ד, ג. קחד רפ"ד. 9) זכריו ד. ב. 10) לקות בעולותך לה, ג. וראה
גם אהית בא ע' רעג. בהעלותך ט"ע תכג ואילך. נ"ז ע' תקי. המשך מים רבים תרלו פקל"ד.12) שחרי בבל מקום שנלו שכינה עמלה... גלו בבל שכינה עמלה" (מגילה כת, א) - כפירוש הא' (במדרש
שם) ב'גאולה על ראה, ש'גלה לבבל וגילה שכינה עמלה", "זהינו מה שהאלקות הוא מוסתר והעולם
נראה יש ודבר נפרד כו" (לקות שם, א).13) וגם לא נשתנה הזרוף (סדר האותיות) של "גולה". 14) לעיר ש"ל שנון נוטרינו מן התורה" (שבת קה'
א). 15) ישע' י"ז, יג. וראה לקות דרשו ריה ס. א. ובכ"מ. סה"ם אידיש ע' 78 ואילך. 16) כמ"ש ביצ'ם
(וכמי' צאתק מארך מזרים ארנו נפלאות) (מيكا י, טו) - בא, ט. 17) ישע' ס. ט. 18) ראה הערת 12.
19) היל' מלכים פ"ב ה"א. וראה עבוה"ק ח"ב פל"ת. 20) שם ה"ב. 21) ברכות לד, ב. וש"ג. 22) שם ה"א. 23)24) רמב"ם שם פ"יא ה"ד. 25) אבות ס"פ. 26) ראה דבר מלכות - חידושים ובאיורים בהל' מלכים (קה"ת תנש"א) סימן ג (מלקו"ש חכ"י ע' 191
ואילך). סימן ד (מהדורן על הרמב"ם - נאqr יו"ד שבת תשמ"ז). וראה גם הדורן על הרמב"ם (משיח ש"פ חי
שרה) שניה זו. ועוד.27) אחד מי"ג העיקרים (פי"הם להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד ה"ג). ועד שהכופר בזה אין לו חלק לעונה"
(סנהדרין ר"פ חלק. רמב"ם הל' תשובה פ' ג ה"ז).28) לשון הש"ס - שבת עג, ריש ע"ב. וש"ג. 29) הקדמה לפיה"ם להרמב"ם (דה' אח"כ ראה להסתפק).
30) וכן שלשון המשנה הו"ז דבר קזר (וכבול עניינים רבים) - אין צורך לפרש מהם ה"שלשה דברים".

31) משנה ובריתא סוף קידושין.

32) ראה גם שיחת ש"פ אח"ק תשמ"ח ס"ט (ס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 435). ש"פ אמרו תשמ"ט ס"ו (ס'
השיחות תשמ"ט ח"ב ס"ע 439 ואילך). ש"פ אח"ק תשג"ג.33) בהבא להלן - ראה בארכוה תניא פלי"ו ואילך. ובכ"מ. 34) ראה תנומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדבר
פ"ג, ג. 35) ראה גם תניא פ"ד (ח, ב). אגה"ק סי' (קיד, ט"ב ואילך). 36) ב"ב ט, א. 37) תניא שם פלי"ז7) וכלsoon ניגון (חכ"ד) הידוע: זאל שווין זיין די גאולה-משיח-זאל-שווין-קומעץ [כפי שניגנו
לפני שיחה זו] ..

2 - גזען

- (מת, ב). 38) שם (מפט, סע"א) נוסח ברבות השטר. 40) ראה לקות בחוקתי מז, סע"ד ואילך. ר' פ' דברים. וככ"ם. 41) נזכרים ל, טו. (42) ראה לקירת דברים שם. אזהרת שמות (ברוך ז ע' בתקთ. 43) עמק המלך שער שעשויי המלך רפ"א. שעיהוה"א פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב' סי' יד.
- 44) כי גם כשייה" צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה הרבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדרחיו ורתוימו בסרט רידתו לעוז' החומריא לא מינה ולא מקצתה כי' (תניא שם, סע"א).
- 45) עפ' לשון חז"ל - חגיגה ה, ב. (46) ראה קונטראס י"ד שבת שנה זו סע"ג. ג. וש"ג. (48) בארכחה ע"ד ב' ענינים אלו - ראה לקוש חט"ז ע' 246 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' שב. קונטראס ב' איר שנה זו. ועוד. (49) תניא רפ"ב.
- 50) כמו"ש בתניא שם (בריש הפרק): תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כ' תלו במשמעותו ועובדתינו במסך זמן הגלות. ויל' ש"ימות המשיח" קאי על תקופה הראשונה (שהלא יבטל דבר מנהגו של עולם) ו'תחיית המתים' קאי על תקופה השנה'.
- 51) התניא שם. (52) המשך תורס"ז ס"ג. ובככ"ם - נסמננו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא.
- 53) וזה הטעם ש"יפה שעאת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חי העולם הבא" (אבות פ"ד מ"ז), מפני המעלה בעבודה "בעולם הזה" דוקא (גילוי האל"ף ב'גולה), בעשיות דירה בתחוונים (תענוג בוראו), שלמעלה "מכל חי העולם הבא" (תענוג נבראו), ובועלם הבא ה' נגלי עניין זה למטה (ראה לקוש ח"ה ע' 243 ואילך).
- 54) וכן שלימות השכר תהיה לנשומות בגופו דוקא, בתחיית המתים (לקות צו טו, ג. ובככ"ם (נסמננו בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קעו העורה 7) - כדעת הרמב"ן (בשער הגמול בסופו). ואדרبهו: לעיל תהיה הנשמה ניונית מן הגוף (המשך וככה תרל"ז פ"צ-א-ב. וראה גם ס' השיחות תורה ס"ע 127 ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' ריט. ובככ"ם). וראה קונטראס ב' איר שנה זו ט"ס ח' ואילך.
- 55) אמרו בג, טו. (56) ראה בארכחה אמרוי אדהאמ"ץ דברים ח"א בתקתנו. (57) נוסח ה"רבונו של עולם" דלאחריו ספה"ע.
- 58) ועפ"ז י"ל סדר התפללה, שהעוני ותיקון "נפשותינו כו'" נאמר לאחרי העוני הדשעת שפע רב בכל העולמות", דלאורה מכוון שיר לעיל לאחרי שהודם מתפלל על תיקון עצמו ("ואטהר ואתקדר כו"), ורק לאחריו זה ציל התפללה עד ההשפעה בעולמי ויל', כי הפעולה בעולם מוסיפה בעבודת הנשמה עצמה לתקון את נפשותינו כו", ככפנית.
- 59) כהה בסידורו של רבינו הוקן (ובכמה סידורים). וראה שיחת אחש"פ' שנה זו העורה 80. (60) טו, ג. (61) ראה שיחת ש"פ' תזום' ש.ג. סי' ג. (62) דה"א בג, יג. (63) ר מב"ם הל' כל' המקדש רפ"ד - מפסחים קד, א. (64) כמ"ש (יחסאל לו, כה) "וירקתי עלייכם מים טהורם וטהורתם גו". (65) תזכזה כת, ב. (66) משנה זבחים טו, ב. ר מב"ם הל' כל' המקדש פ"י ה"ד. (67) ונחותם יז, ב. ושם. ר מב"ם שם. וראה בכ"ז אוצ'יקלופדי' תלמודית ערך בגדי כהונה (ע' שלג).
- 67) ראה ר מב"ן עה"פ' (תזכזה שם) "וועשית בגדי קדש גו' לכבוד ולתפארת": שהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים. ואכ"ם.
- 68) יומא יח, א. וש"ג. ר מב"ם שם רפ"ה. (68) ויקיד פ"כ-א, ו. ועוד. (69) ראה רד"ק לתהילים יט, ת. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרדי"ק). וראה וח"ג נג, ב. (70) יתרו יט, ו. וראה זבחים יט, רע"א (כחמתך להסוגיא עד' בנדוי כהונה): "זימנא חי' הדוה קאמנא קמי" דאיוגדר מלכא והוה מדלי לי חמיאני ותהיי נזהלי ואמר לי מלכת כהנים וגוי קדוש כתוב בכ"י, "זצירין אתם לנרגע עצמאכ' בתפארת של כהנים" (פרש"ז שם).

- (7) ראה בעה"טעה"ב. וראה גם אגנת בראשית פרק עט (פ). – ויל השיכות בין "מלכת כהנים" לכהנים גודולים, כי כהן גדול הוא מלך שבכהנים, ראש לכל הכהנים (ל' הרמב"ם שם פ"ד הי'ב).
- (7) ראה בעה"ט שם: ולעתיד לבוא תחזרו להם כו. (7) הלי' שמשה וויל בSPAN. (7) פרשי' עה"פ. (7) שט, ב. (7) פרשי' עה"פ. (7) שם, ג. (7) וראה גם שיחת ליל ד' דתג הסוכות שנה זו. (7) פרשי' ר'פ קדושים.
- (8) ראה מאור עיניים עה"פ (מו, ב). אה"ת עה"פ. (8) ויקרא עה"פ (פכ"ד, ט).
- (8) כן נקרא ("ארצית" באידיש) גם בספרים שלשון הקודש. וגם אצל אחנבי הספרדים (שאינם מבינים שפה זו). ולפעמים מוסיפים הפירוש בלה"ק: יומן השנה".
- (8) הויה עופק בג"ץ רב פעילים וכו' ישראל ארוי ליב, אחוי של – יבלחט – כי' אדמור שליט"א. נולד ג' (7) סיון תרטס"ט. נפטר י"ג איר תש"ב. המז"ר.
- (8) ואכבר עם יוזאי חלציו"ש. (8) לקו"ת ר' נצבים. וראה תניא פלי"ב (מא, א): قولן מתאות ואב' כלנהכו. (8) אגה"ק ס"ג. (8) ושלח לב, בט. (8) אגרות-קדש שלו חיב' ע' תשכ. ושנ'ו. וראה גם ס' השיחות תש"ב ס"ע 83 וAILON. (8) ראה נקומות שבהרעה הקדומה. (8) ראה גם (באופן אחר) שיחת ש' אמר-קדושים, י"ג איר תשמ"ה. שיחת פסח שני תשמ"ו. (9) מולה עמוקות אופן קפו. (9) ראה תניא פלי'ז מה, א. (9) ב' ד' פ"ז, ג. פרשי' ושלח לב, כה. (9) פרשי' עה"פ. (9) ב' ר' פ"י, ו. וראה שערי' זהר לב' שם. ושנ'ג. (9) נוסח ברכת "אמת ואמונה" דתפלת ערבית. וראה שיחת שבהרעה 61 ס"ס י"א. ושנ'ג. (9) משליך ד. (9) אבות פ"ה מ"ב. (9) טור או"ח רס"א. ש"ע אדרין שם. ושתוע' המחנבי: יתגבר כארין.
- (9) ראה בארכוה ל��"ת דורותים לר' סב, ג' (ראה גם תומא' משפטים עז, ריש ע"ב). ספר הליקוטים-דא"ת צ"ץ ערך יעקב סמ"ד (ע' א'ק ואילן). ושנ'ג. וראה ברכת י"א ניסן שנה זו ס"ה.
- (9) ראה רמב"ם הל' נירושין ספ"ב. (10) שה"ש ה, ב. וראה סה"מ מלוקט חיב' ע' שיט. (10) ראה תניא פ"ד. (10) זכר' י"ז, ט. (10) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סרלא. (10) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטוש"ע שם. (10) בפס"ד הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י. (10) עובדי' בסופו. (10) ישע' מה, ית (10) ויקח לה, כו.
- (10) ויש לומר הדיויק ב"מלאים" (שםלא" ע' תורה פירושו – שמלא כלו), שגם המשפטים ב"כל הספרים" שאינם מדברים (בגolio) בענייני גאולה, או אפילו שתוכנם הכספי (לכארוחה) מעוני הגאולה – הרי, לאמיתתו של דבר, תוכנם האמיתית הוא "דבר זה" – ענייני הגאולה. ועי' עיון העמקה בפרש פסוקים אלו (במפרשים וכוכ) נראה בגלו של הפסוקים מהיאם בדבר זה. ווימתק ע' מובואר לעיל, שפניות עניין הגלות ("גוללה") הוא עניין הגאולה, אלא שמדוברים זה עיי' גilio האל"ף דאלופו של עולם בגלו, שעיין נעשה מה "גוללה" – גאולה.
- (11) "היום יום" י"ד איר, פסח שני. ס' השיחות תש"א ע' 115. (11) זה בראשית ח, א. מדרש תהילים ט, ב. וראה גם סנהדרין צט, א. (11) סנהדרין צז, צז. (11) פסוק כא.
- (11) ולהעיר שבאות פ"ף בו נגאלו אבותינו ממצרים שנאמר (שנות ג, ט) פקד פקדתי אתכם וילהעיר שמה היא נון פ' כSEGAL ישראל ממצרים, צץ בו עתדי הקב"ה לנגאלו את ישראל ולומר לחם צמה צמותי לכם שנאמר (וכרי' ו, יב) איש צמה שמו ומתחתי יצמה ובנה את הוכל ה' (פדר"א פמ"ה). ובבמדבר ס' פ' קrho מביא הכתוב יומי' כב, ח; והקימות לדוד צמה צדי' גנו' (ראה פ"י הרדי' לפדר"א שם), וראה ד'ה' לך באוה"ת ע' תרכ"ג. תרכ"ל.
- (115) פסוק י"ג.

משיחות ש"פ' אחרים-קדושים, י"ג אירן ה'תנש"א

בכתבו: "והוציאתי, והצלתי, וגאלתי,
ולקחתתי", און דער לשון החמייש –
"והבאתי". וואס באטש און די אלע לשונות
האָבוֹן דעם אַלְגַּעֲמִינְעָם אַיְנְהָאֶלְטָפָן
אַרְוִיסְגִּין פָּן גָּלוֹת, אַיְן דָּא אָן עַלְוִי אַיְן
דָּעַם לְשׁוֹן „גָּאוֹלָה“: וַיְלֵל אָן צְוָלֵבֶן דָּעַר
מְעֻלָּה וּוּעֶרֶת (יעדע גאולה, ובמיוחד –) די
גאולה האמיתית והשלימה אַנְגָּעוּרָפָן (בפי
כל יִשְׂרָאֵל) מִתְּדָעַם נָאָמָעַן „גָּאוֹלָה“
(סתם) דָּוְקָא די גאולה האחרונה אַיְן די
גאולה האמיתית והשלימה (מייט אַהֲרֹן
הידיעה) ווּבְאַלְד אָן דָּעַר וּוּאֶרֶת (גאולה)
גִּיט אַרְוֹסֶט דָּעַם תּוֹכֵן פָּן דָּעַר גאולה
האמיתית והשלימה.

ב. און דעם ואֶרֶת „גָּאוֹלָה“ זַעַט מְעַן אַ
דָּבָר פְּלָא: „גָּאוֹלָה“ אַיְן די זַעַלְבָּע אַוְתִּיחָות
וּוִי „גָּוֹלָה“ (גָּלוֹת) נָאָר מִתְּאַתְּסָפָת אַלְיָה!
וּוִי עַס שְׁטִיטִים אַיְן מַדְרָשִׁים אַיְן אָזְן דָּעַם

וראה ספר הליקוטים-דאייה צ"ץ ערד גאולה ס"ג,
וש"נ). וראה גם חמי וארא, ו.ת.

(5) וארא, ו.ז.

(6) שם, ח.

(7) דאָך שְׁלֵג גאולה (גָּאוֹלָה) פָּרָטִית שְׁאַלְנוּ
„גאולה דְּגָלוֹת . . . אַלְאָ שְׁיָגָלְנוּ מִן הַצְּרוֹת בְּיוֹם
„שָׁם גָּאוֹלָה עַלְיהָ (מְגִילָה יי', ב' וכפְּרָשָׁה)" – הר' זה
חִידּוֹשׁ, וּמוֹבוֹן (מוֹ גּוֹפָא) שְׁעִירָר שָׁם גָּאוֹלָה הוּא
בְּנוּגָעַ לְגָאוֹלָה דְּגָלוֹת" (שְׁלִימָתוֹת תְּהִי בְּגָאוֹלָה
האמיתית והשלימה). וכפְּשׁוֹטוֹת דָּבָר רְבָא בְּגָמְרָא
מְגִילָה שָׁם: „גָּאוֹלָה בְּשִׁבְעִיחָד . . . מַתְּדָר שְׁעַתְּדִין
לִיגָּאלָל בְּשִׁבְעִיחָד לְפִיכָךְ קְבֻּעוֹת בְּשִׁבְעִיחָד". וּרְק
אַחֲרֵיכָה, שְׁמַלְמָה נִמְיָה אַתְּמָלְתָה דְּגָאוֹלָה הָאָרָא.
(8) וּכְלָשׁוֹן נִיגּוֹן (חַבְדִּיל) הַידּוּעַ: זָאָל שְׁוִי זְיַן די
גָּאוֹלָה (כְּפִי שְׁנִינוּן לְפִנֵּי שִׁיחָה זוּ). וּוֹדָע לְשׁוֹנוֹת

וּנִיגּוֹנִים כִּי-בָּ – פַּעַט מְנַגֵּן יִשְׂרָאֵל.
(9) וּקְיִיר סִיפָּר אָמָרָה (סְפִילִיבָּ). שְׁהָשִׁיר פִּידָּ, אַ
(1) קָהִיר דִּפְזִידְ.

א. אַיְן צְוָאָמָעַנְהָאֶנְגָּ דְּעַרְמִיט וּוָסָ
עַס רְעַדְטָ וַיְזַר לְאַחֲרָוֹנָה וּוָעַגְּנוּ דָעַר גָּאוֹלָה
הָאַמִּיתִית וְהַשְּׁלִימָה, אוִיף וּוּלְכָעַ מְעַן
וְאַרְטָ בְּכָל יוֹם אַוְן מִהְאָפָט אַוְ תְּבָא בְּכָל
יוֹם – וַיְיַזְרֵר פְּסָק די בְּהַלְכָה אַוְ מִ
מְאַכְּט אַנְדָּר נִיטָּ טְרִינְקָעָן וּוּיְזַן בְּיָום שְׁ
יְבָא הַמְּשִׁיחָ טָאָר עַר נִיטָּ טְרִינְקָעָן וּוּיְזַן
קִיְּנִמָּאֵל נִיטָּ – תִּיכְפּ וּמִיד מִמְּשָׁ, אַוְ
וּוָעַגְּנוּ דִּי פְּעֻלוֹת וּוָסָ יְעַדְרֵר אַד דְּאַרְפָּ
טָאָן צַו בְּרַעְנְגָעָן דִּי גָּאוֹלָה – אַיְן פְּאַסְקָ
צַו אַפְּשָׁתְעָלָן וַיְזַר מְבָאָר זַיְזַי דָעַם אַיְן
הָאַלְטָ פָּן דָעַר גָּאוֹלָה, וּוָסָ דָאָס מְאַכְּט
לִיְּכְטָעָר צַו פְּאַרְשְׁטִיאָן אַיְן וּוָסָ דָאַרְפָּ
בְּאַשְׁטִיאָן דִּי אַרְבָּעָט וּוָסָ פְּאַדְעָרְטָ וַיְזַר צַו
בְּרַעְנְגָעָן דִּי גָּאוֹלָה, אַוְן וַיְזַר מִיאָל וַיְזַר
צְוָגְּרִיטָן צַו דָעַם מִצְבָּה גָּאוֹלָה.

דָעַר אַיְנְהָאֶלְטָ פָּן יְעַדְרֵר זַאָק גִּיט זַיְזַי
אַרְטִיס אַיְן זַיְזַן נָאָמָעָן. אַזְוִי אַירְבָּן נְגָוָעָן צַו
דָעַר גָּאוֹלָה – קָעָן מְעַן האָבוֹן אַכְּגִירָה
אַיְן אַירְטָוּן דָרְךָ אַיְינְטְּרָאָכָטָן וַיְזַר אַיְן
דָעַם פִּירְשׁוֹ פָּן אַירְטָוּן – „גָּאוֹלָה“.

דָעַר עַנְיָן גָּאוֹלָה וּוּעֶרֶת בְּאַצְּיִינְכָּן.
אַיְן תּוֹרָה מִטְּפָאַרְשִׁידְעָנָן אוּיְשָׁפְּרָאָכָן.
אַנְהַוִּינְדִּיקָן דָעַן דִּי דִ' לְשׁוֹנוֹת שְׁלֵג גָּאוֹלָה.

(1) שִׁיחָות (לעיל): כִּיחָ נִיסְן (ט' 470). שְׁפָט
שְׁמִינִי (ט' 475). שְׁפָט חִזְוִים (ט' 490).

(2) רְמַבְּסָים הָלִי נִזְוָרוֹת פִּיד הַיְאָ.

(3) רָאה שְׁעָהָרְהָא פִּיא. וּרְאָה בָּאַרְכָּה בָּה
חִשּׁוּבָה וּבִיאָרִים (קָהִיר, חִשְׁלִיד) סִיאָ. לְקִישׁ חִיזָּ
סְעִיר 35 וְאַלְרָ, וּבְהַעֲרוֹת שָׁם. וְשִׁין.

(4) שָׁהָם גָּם דִ' לְשׁוֹנוֹת שְׁלֵג גָּאוֹלָה הַעֲתִידָה
(רָאה יְרֻשְׁלָמִי פְּסָחוּם פִּיא הַיְאָ. דִּיְהָ וְהַרְהָה
לְבָנָה תְּרִנְדִּיד. דִּיְהָ לְכָוֹן בְּנֵי הַרְבָּנָה. חָרְעָתָה.

(5) אַנְרָוְתְּ-קָדוֹשָׁ בְּיַקְרָב אַדְמוֹר שְׁלִיטָא חִיא סְעִיר
רְפָח וְאַיְלָן. הַמּוֹרִיל.

לuben, די פעולות און דער וועלט וואס איז געוען (פריער) איז גלוט. אדרבה: גאולה הייסט, איז די מציגות וואס איז פריער געוען פארשקלאלפֿט איז גלוט ווערט (נטט בטל חיז, נאר) אויסגעלייזט.

און דער אויפֿטו וועלט וואס איז גאולה האמיתית והשלימה איז, איז אונז ווערט אויסגעלייזט. קינע עניינים בליעבּו ניט "פארלאָרְדִּי" חיז איז גלוט, מזועט קיין זאָר ניט איבערלאָן איז גלוט. אפֿילו די "נדַחֲמֵס און אובְדִים" (וואס ווערטו איז אングערפּון איז תורה אמרת¹⁵) – וועלן נגאל ווערט. די גאולה ווערט זיין איז אמרת¹⁶ און פולאָמענע גאולה בכםות ובאיכות פון אלע זאָן, פון דעם כל גזול בהם בי דעם פרט שבפרט שבתה: יעדער איד איז אלע איזין – "בנערינו ובזקנינו גוי' בבעניינו ובבנותינְרִי", און אויך חלקם בעולום – "בספּם ווהבּם אתה", מיט אלע זיירע פועלות און אויפֿוטעכּן איז גלוט. די גאולה ווערט אויסיליזין יעדער מענטש און אלע מענטשן (אויך אומות העולם) און אלע עניין העולם, און יעדערען בפרט עם כל ענייני.

אל (חויבְדִיקָע) זאָכוּן איז גלוט פֿאָר-בליעבּו איריך וווײַיטער, נארעס ווערט בטל זייר גלוט-צושטאנד: עס ווערט בטל דער העלם והסתור וואס פֿאָרדעקט אויף זייר אמרת¹⁷ און פֿאָנִימִיות ז'דִיקָע מציאות, און די פֿאָרשְׁקְלָאלְפּוֹנְג צו די דרכּי הטבע וגשמיונות העולם וואס קומט דערפּוֹן אָרוּיס.

15) ישעַיָּהוּ בָנֶה יְהוָה לְשִׁ�תְּ דְרֹשְׁתְּ רֵיחַ מִתְּ. וּכְמַיִם סְהִימָם אֲדִישׁ עַד זָאַלְרַ.

16) כְּמַיִשׁ בְּצִיְמָם (בָאַיִלְסָה). וּכְמַיִם זָאַתְרַ מְאַרְבָּמְרִים אֲרָנוּ נְפָלָאתִי (מִיכָה 2, ט).

17) ישעַיָּהוּ סָטָן.

18) רְאֵה הַעֲרָה 12.

ווארט "גולה" ("גולה על ראשיה") זיינען פֿאָרָאָן צוּיָי פֿiroshim: "תְּרִין אָמָרָאָן, חד אמר גולה (לשון גלוט) חד אמר גאולה". וידוע דער ביאור איז דעם, איז "מוספת ואלאָפּ שעל ידו נעשה מבּהּי גולה בחיז' גאולה" גיט איזיך דער אליך פון "אלופּו של עולם", וואס דורך דער עבדה פון איזין איז גלוט צו "ארינשטעל" (משיח און מגלה זיין) דעם אליך דער אלופּו של עולם איז גלוטי, ווערט פון "גולה" – "גאולה".

ולכאורה אינן מוכן: גאולה איז פֿונְקָט פֿאָרָקָערָט פון גלוט. איזו הייכּוֹן איז (דער וואָרָט) גאולה איז אין זיךּ כּוֹלְדָעָם וואָרָט "גולה" (גלוט), איזו נאָכְמָעָר: גאולה באַשְׁטִיטִיסְטִיךְ (און ווערט אַיְפְּגַעְמָאָכְט) דוקא פון (דעם וואָרָט) גולה, בייז איז דָובּ הָאָותִיות פון "גאולה" זיינען נאר "גולה"¹⁸, איזו דִי הוֹסְפָה באַשְׁטִיטִיךְ נאר פון דעם איינְצִיקָעָר אָות אליךּ: איז איזיך דער דָאַשְׁתְּבָהִי (פון גאולה) בליעבּ דער גִּימְיָל פון "גולה"!¹⁹

ג. רייל דעם ביאור איז דעם:

גאולה איז ניט דער טִיטְשָׁה, איז דורך אַרְיוֹסְגִּינְזְפּוֹן גלוט פֿאָרָאָלָאָזְטִיךְ מען דעם

(10) זכריה 2, ב.

(11) קריית בהעלותר לה, ג. וראה גם אוחה' כ' ע. רוגץ. בהעלותר סי' חכ' ואילך. ניך' ע' חקי. המשך מים ריבים תורלו פֿאָלִיךְ.

(12) שחררי בכל מקום שולו שכינה עמהו... גלו לבכל שכינה עמָהָר (מגילה כט, א) – כפּרָוָשָׁה הא' (במדרש שם) ב-גולה על ראשיה, ש-גולה לבכל וגלה שכינה עמָהָר, "זהינו מה שאלאָקת הא' מוסתר והעולם גואה יש ודבר נפרד כי' (לפירית שם, א).

(13) וגם לא נשנה הזריזו (סדר האותיות) של גולה.

(14) להעיר ש-לשון נוטריקון מן התורה (שכת קה, א).

אוון אלע פעולות אוין זמן הגנות: דער גילוי אלקות אוין כל ענייני העולם – ווי דאס אוין אלץ מגלה, „כבודו“ של הקב"ה (וואס „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"²⁵) – פון אלופו של עולם.

ד. האמור לעיל אוין א' הסקרה ווי, „גאולה“ אוין זיך כולם „גולה“, וויל די כוננה אוין גאולה זאל אויפהובן (אויר) דעת גנות. מ"דארכ' אבער האבן ביאור: פארוואס אוין דאס (די עלי') פון גולה (אוון עניין עיקרי אין נאולה, כי אzo אין דעת באשטייט איד נאמען „גאולה“ גולה בתוס' אל"ף) וואס א' נאמען בא- ווייזט אויף מהות הדבר?²⁶

נאכמער: דער אויפטטו פון גאולה בא- שטייט ניט נאר אין דער עלי' פון די ענייני גנות וענניי העולם, נאר אין דער גאולה (בתקופה השנייה? – ?אחרי התקופה הרא- רעדט²⁷) וועלז זיך אויפטטו ניעע, גאר ניעע עניינים בשינוי מנהגו של עולם (ביין דעת עניין עיקרי ויסודי פון תחיתת הארץ מתיים), וואס אוין א' חידוש בעמעה ברא- שית). איז הייכן אzo דער גאנצער מצב לעתיד לבוא (אויך דאס וואס אוין זעלעה מעולם גנות – בתקופה שנייה?) וווערט אן- גערופן מיט א' שם קליל: „גאולה“ – „גולה“ בתוספת אל"ף?²⁸

(25) אבות ספ"ז.

(26) ראה „דבר מלכות“ – חידושים וביאורים בהל' מלכים (קה"ת תנש"א) סימן ג' (מלקו"ש חכאי ע' 191 ואילך). סימן ד' מהדרו על הרמב"ם – נאמר יוזד שבת תשמ"ו (נדפס בסה"ש תשמ"ו). וראה גם הדרו על הרמב"ם (משיחות שיפ' לד לך) ש"ג. (לעיל ח"א ע' 98 ואילך). ועוד.

(27) אחד מיג' העקרונות (פייה"ם להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד היין). ועוד שהכופר כוה אוין לו חלק לעוהיב (סנהדרין ריפ' חלק. רמב"ם הל' תשובה פ"ג היין).

אוון ווי דער רמב"ם פסקינטיו: „אל עלה על הלב שכימות המשיח יבטל דבר מנגагו של עולם או יהי שם חדש במע- השה בראשית, אלא עולם כמנגагנו נוהג .. אמרו²⁹ חכמים³⁰ אין בין העולם הזה ל- ימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד“, דער אויפטו ווועט דעמולט זיין – איז „ויחזרו כולם לדת האמת"³¹, „ויתקנו (משיח) העולם כולם לעבוד את ה' ביחד שנארמי³² כי איז האפור אל עימים שפה ברורה לקראו כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"³³.

עפ"ז איז פארשטיינדייך פארוואס דער ווארט גאולה³⁴ אוין כולם דעת וווארט גאולה, אבער – מיט א' תוספת אל"ף: די גאולה באשטייט פון גנות, אדרבה: די גאולה באשטייט פון אויפהובן (דען לעכון איז) „גולה“ (דורך אויסליאין אלע עניינים פון גנות) אוון דערפונג גופא מאכן גאולה³⁵ – דורך דעת וואס מאיו מגלה איז אלע עניינים פון „גולה“ דעת אל"ף פון אלופו של עולם – עניינים גנות ווועלכע פארעדעקט אויף אויר אמרתע מציאות און תכליות, מאיו מגלה דעת אלופו של עולם שבוזה – די תכליות פון אלע ענייני גנות צוליך ווועלכער דער אויבערשטער האט זיי באשפאן – איזו איז פון „גולה“ וווערט „גולה“. ³⁶

גאולה איז דער גילוי האל"ף (פון אלופו של עולם) איזו „גולה“ – דער גילוי האמת והפנימיות פון אלע ענייני גנות,

(29) הל' מלכים פ"ב ה"א. וראה עבוקיק ח"ב פלא"ה.

(30) שם ה"ב.

(31) ברכות לה. ב. ושי"ג.

(32) שם הי"א.

(33) צפנ"ג ג. ט.

(34) רמב"ם שם פ"ג היין.

בעיו) אין "שלשה דברים"⁽³⁰⁾, און דורך
דעム "אין אתה בא לידי עבירה":

איינער קען מײַנען אָז בֵּין אִם דָּרְפָּן
זײַן נָאָר צָוּיִ עֲנִינִים: עֶרֶלְיָין אָז דָּרְעָר
אויבערשטער כְּבִיכּוֹל וּוּמְעָן עֶרֶלְגָּט,
אנַיְגְּבָּרָאָתִי לְשָׁמֶשׁ אֶת קָוְנִיִּין.

זאגט דֵּי מְשָׁנָה — הַסְּתָּכֵל בְּשָׁלָשָׁה
דְּבָרִים⁽³¹⁾: אַמְּנַטֵּשׁ דָּרְאָף זִיךְרָאָזְקָוּן
(מְסְתָּכֵל זַיִן) אָזְן זַעַזְעָן (אָזְעָס זַיִן)
פָּאָרָאָזְן "שָׁלָשָׁה דְּבָרִים": נָטוֹף צָוְנִין
מְצִיאָות ("אֲנֵי") אָזְן דִּי מְצִיאָות פָּוּן דָּעָם
אויבערשטָן ("קָוְנִיִּין") כְּבִיכּוֹל — אָזְן דָּא אָ
דָּרְיטָע זָאָר: דִּי מְצִיאָות הָעוֹלָם וּוּלְכָעָ
דָּרְעָר אויבערשטער הָאָט בָּאַשָּׁאָפוֹ, אָזְן
דָּרְכָּר וּוּלְכָעָר אִיד אָזְן מְשָׁמֶשׁ אֶת
קָוְנִיִּין.

די תְּכִלִּית⁽³²⁾ פָּוּן בְּרִיאַת הָעוֹלָם אָזְן פָּוּן
ירידת הנשמה למיטה אָז גּוֹפְּנִים
בְּעוֹלָם הָזָה הַתְּחִתּוֹן שָׁאָן תְּחִתּוֹן לְמִטָּה
מְכֻנוּ אָז — צָוְלִיבְּ אַוְיסְפִּין דִּי כּוֹנָה פָּוּן
גְּחַזְוֹהָה הַקְּבָּה לְהִיּוֹת לוֹ יְתִבְרָךְ דִּירָה
בְּתְּחִתּוֹנִים⁽³³⁾, אָז אִיד דָּרְכָּר זַיִן עֲבוֹדָה
זָאָל מְנָכָר וּמְזָכָר זַיִן גּוֹפְּנִים
הַחִוּוֹת אָזְן דִּי גְּשָׁמִיות וּחוֹמְרוֹת הָעוֹלָם,
אָזְן מְאָכוֹן דָּרְפָּן אַלְעָס אֶדְרָה צָוְנִין
אויבערשטָן.

וּוְאָס דָּאָס טָוּט עֶרֶל אַוְיפְּ דָּרְכָּר זַיִן

(30) וכיוו שְׂלֹשָׁה המשהה הוּא "דָּבָר קָצָר (וככל
עֲנִינִים רְבִיבִים)" — אָזְן זָרִיר לְפָרֵשׁ מֵהַשְּׁלָשָׁה
דְּבָרִים.

(31) משנה ובריתא סוףקידושין.

(32) ראה גם שיחת ש"פ אוחזק תשמ"ח ס"ט
(שהיש תשמ"ח ח"ב ע' 435). ש"פ אמרו תשמ"ח ס"ז
(שהיש תשמ"ט י"ב ס"ג 439 ואילך). ש"פ אוחזק
תש"ג ס"ז (שהיש תשמ"ז ח"ב ע' 5' 434).

(33) בהבא להלן — ראה תנייא פלייא וואילך.
ובכ"מ.

(34) ראה תנומא נשא טז. שם בחוקותי ג.
במבדיר פ"ג, ג.

איָן דָּרְפָּן מוּבוֹן, אָז כְּלָלוֹת הַגָּאֹלה —
אוֹיָד דֵּי עֲנִינִים נָעִילִים שָׁבָה — אָזְפָּאָר
בּוֹנְדוֹן מִישְׁעָר עֲבֹודָה פָּוּן אַרְיִינְשְׁטָעָלָן
דָּעָם אַלְיָחָד פָּוּן אַלְוָפָו שָׁלָוּלָם אָזְן
"גּוֹלָה". בָּזָן אָזְאָס מְאָכָט אַוְיפְּ דִּי גָּאֹלה
(אוֹיָד דָּרְעָר וּאַרְטָט, גָּאֹלה) וּוּרְעַט אַיִּיף
גָּעַמְאָכָט פָּוּן אַוְתִּיות "גּוֹלָה" בְּתוּס 'אַלְיָחָד'
אָזְן אַלְעָ עֲנִינִי גָּאֹלה וּוּרְעַן גָּמְשָׁק אָזְן
הַוִּיכְן אַוְיפְּ דִּי "גּוֹלָה", כְּדָלְקָמוֹן.

ה. דָּרְעָר בִּיאָור אָזְן דָּעָם וּוּטָם
פָּאָרְשְׁטִין לְוִיטָם דָּרְעָר עֲרַשְׁטָעָר מְשָׁנָה אָזְן
הַיְּנִיגְזָן פָּרָק, פָּרָק שְׁלִישִׁי פָּוּן פְּרָקִי
אָבָוֹת: "הַסְּתָּכֵל בְּשָׁלָשָׁה דְּבָרִים וְאָזְן אֶתְה
בָּא לִידְיָ עֲבִירָה", אָזְן דָּרְעָנָאָר אָזְן דִּי
מְשָׁנָה מְשִׁיךְ אַוְיסְרָעְכָּנוּ דִּי "שָׁלָשָׁה
דְּבָרִים" — "עַד מֵאַז בָּאת, וְלֹאָז אֶתְהָ הַוּלָּד
וּלְפָנֵי מַיְהָא עַתִּיד לִיתְהַזְּדִין דִּין וּוּחְשָׁבוֹן
וּכְוּ".

שְׁטָעָלַט זִיךְרָאָזְן דִּי שָׁאָלה — מְנִינָא לְמַה
לִיְּהָ: וּוֹאָס אָזְן דָּא נָגָע דָּרְעָר מְסָפָר אָזְעָס
זַיִן פָּאָרָאָזְן "שָׁלָשָׁה דְּבָרִים"? אָזְן אַפְּיָלוֹ
אוֹיָבְּ סְ'אָזְן נָגָע דָּרְעָר מְסָפָר, אַפְּרָוּאָס
דָּרְאָף עַס דָּרְעָר מְשָׁנָה אַוְיסְטִּיטִישָׁן, יְעַדְעָ
רָעָר קָעָן דָּאָרָאָלְיָין צִיְּלוּן בְּהַמְּשָׁרָה
מְשָׁנָה אָזְמָרְעָנְטָן אַוְיסְלָשָׁה דְּבָרִים?

וַיֵּשׁ לְוָמֵר אַיְינָעָר פָּוּן דִּי בִּיאָורים אָזְן
דָּעָם:

דְּבָרַיּוֹת הַמְּשָׁנָה "הַסְּתָּכֵל בְּשָׁלָשָׁה דְּבָרִים"
וְאָזְסָמָךְ לְשָׁוֹן המשהה אָזְן דָּבָר קָצָר וּכְלָל
עֲנִינִים רְבִיבִים⁽³⁴⁾ מִיְּמִינְטָן נְאָתָר דִּי דָּרְרִי
זָאָכָן וּוּלְכָעָר וּוּרְעַן אַוְיסְגָּעַרְעָנְטָן וּוּיִיִּי
טָעָר אָזְן מְשָׁנָה, נָאָר אַוְיָד דָּרְעָר עַנְיָן פָּוּן
"שָׁלָשָׁה דְּבָרִים" בְּכָלְלָן: דִּי מְשָׁנָה זַאָגְטָן אָזְן
אַהֲרֹוֹהָה: "הַסְּתָּכֵל בְּשָׁלָשָׁה דְּבָרִים" — אָזְן
מְעַנְשָׁת דָּרְאָף מְסָתְּכֵל זַיִן (אֶת הַסְּתָּכֵל

(34) לשׁוֹחַ שִׁשָּׁי — שְׁבָת עַג, רִישׁ עַיְבָן, וְשִׁנְגָן.

(29) הקדמה לפיהימ להרמב"ם (ד"ה אח"ב ראה
לסתפק).

„את החיים ואת הטוב“, און אויר דער דרך השני פון היפך הטהרה (ביז או די נשמה ארף דארט אנקומען צו שמירה, „ואתה“ משמרה בלרביגי) – בכדי אוייס פירן די כוונה פון מאכון א דירה בתחוםים.

دلכארהה: רידת הנשמה בגוף איין היפך פון הנגתו הרגילה של הקב"ה, וואס ער איין דער מדור ותכלית הטוב והחסד, ומtbody הטוב להטיב, ובצד החסד והטוב האט דאך שטענדיק געדאפרט זיין עליות, און דא נעטט דער אויבערשטער אַ נשמה און איין איר מורייד למטה, אַ „רידה גדולה ובוחן גלות ממש“, „מאירא רימה לבירא עמיתא“. ⁴¹

איין דערפונ פארשטאנדיק דער גודל העילוי (והחסל) פון דער עבודה פון מאכון אַ דירה בתחוםים, אַ צוליב דעם איין כדאי אַראָפְּשִׁיקָן דֵּי נשמה למטה, ניט צוליב די נשמה עצמה (כִּי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל⁴²), נאר צוליב מתוקן זיין דעם גוף ונח"ב וחלקו בעולם, בכדי מאכון אַ דירה בתחוםים. ואָרום דורך דער רידה ועבודת הנשמה למטה צו מאכון אַ דירה בתחוםים, ווערט אַיפְּ געטאָן נאר אַ העכערער ערנין ווי עבודת הנשמה עצמה למעלה – דער גילוי פון עצמותו ית⁴³ אין בתחוםים.

(41) נזכם ל. טו.

(42) ראה לkritת דברים שם. אוחית שמות (ברך ז) ע' בתקיה.

(43) עמק המלך שער שעשויה המלך רפ"א. שעיהיה פ"ז. שומר אמונים ויכוח ב' ס"ד.

(44) כי גם כשייה צדיק גמור עובד הי' ביראה ואהבה רבה בתעניוגים לא יגיע למועלות דבריו בה' בדמיilo ורוחיהם בטטרם ירידתו לעוזיו החומירי לא מינה ולא משכחה כי (תניא שם (מח. סע"א)).

(45) עיפ"ל לשון חוליל – חינה ה. ב.

(46) תניא שם (מח. ב).

(47) ראה סה"מ מלוקט היה ע' קנא. ג. וש"ג.

עכודה בגין למטה בקיום החותם⁴⁴, וואס (רוב) מצות נטלשו בדברים גשמיים⁴⁵, און דורך מקים זיין אַ מצוה מיט אַ דבר גשמי איי מעו מברר ומזכר דעם דבר גשמי און ממאכט דערפונ אַ כליל צו אלקות. ווי דורך מצות צדקה [ש] „סקולהangan כל המצאות“⁴⁶, „עיקר המצאות מע" שיות וועלה על כולנה⁴⁷ – אַ אַ אַ נעטט „מייגען כפוי“, פון די גשמיוט/דיקע געלט וואס ער האט פארידנט, און „נוו"ן חי נפשו לה⁴⁸. ועד"ז און אלע מצות.

אוון דער עניין השלישי (הסתכל בשל'ה דה דברי)⁴⁹ צו מאכון אַ דירה בתחוםים – איי (נית קיין זיינטיקער עניין, נאר אדרבה: דאס איין) נוגע צו דער שלימות פון די צוויי (כביבול): דער אויבערשטער און דעם אדם העובד, ואָרום „נשאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחוםים“, און „זה כל האדם ותכלית בריאתו וירידתו לעווה⁵⁰ לחיות לו ית' דירה בתחוםים“⁵¹.

עד כדי בר איי דאס נוגע צו דעם אדם (ער זאל זיין) „הסתכל בשל'ה דברים“ – או צוליב דעם איי געווען רידת נשותו למטה ע"י הקב"ה: ניט קוינדייך אויף גודל העילוי פון דער נשמה למלעה, „נשמה“ שנחתת בי תהורה היא⁵² וואו ס"איו ניט אַ קיינו ארט אויף היפך הטהרה, האט דער אויבערשטער איר אַראָפְּשִׁיקָן, „אתה“ בראתה, אתה יצרתה, אתה נפתחה ב'י, ב'י אין עולם העשי' הגשמי, וואו ס"איו דאַ

(35) ראה גם תניא פ"ד (ח, ב). אגה"ק ס"י (קיד. סע"ב ואילך).

(36) ביב. ט. א.

(37) תניא פל"ז (מח. ב).

(38) שם (טפ. סע"א).

(39) נוסח ברוכות השחר.

(40) ראה לקויות בחוקות מה, סע"ד ואילך. ר"פ דברים. ובכ"ם.

ו. ע"פ הניל וועט מען אויך פארשטיין דער עניין פון "גאולה" אוטיות גולה ב' תוספת אל"ז:

גאולה איז (נט מבל' "גולה", נאך איז) איז זיך כלול "גולה", ואדרבה: זיך הובט אויך גולה דורך אַרְיִינְשְׁטָעָלֶן אָוֹן מגלה זיין איז איר אלופו של עולם – וויל דיבונה איז צו מאכון אַדְרָה לו יתברך בתחтонים, כולל ווי די תחтонים זיין ען איז גלות, צו מגלה זיין אלופו של עולם אין תחTONים במצבם ווי זי' ששייען איז גלות.

ואדרבה: איז דעם באשטייט דער תוכן ומהות פון גאולה [אויך די עניין גאולה שלמעלה מעולם וגולות, דער שניין במנ-הגו של עולם, אוי ווי תחיתת המתים] – "גilioי איר א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי", ביז איז עס ווערט אַדְרָה לו יתברך בתחו-נים, לו לעצמוותו.

אויך דערבער אויך דער עניין פון גאולה תלוי איז "מעשינו ועבדותינו כל זמן משך הגלות" (גולה), די עבודה פון ארינִי שטעלן דעם אל"פ (אלופו של עולם) איז גולה, ביז איז דורך דעם ווערט אויפגע-מאכט גאולה [רוכב האותיות אוון ראש תיבת גאולה איז – "גולה", בnal ס"ב].

דאס הייסט: נוסף להזה וואס די (על) גודלה פון דער גאולה קומט דורך דער ירידה איז גלות [עד גליות מוקה איז

(50) כמ"ש בתניא רפל"ז: תכליות השלים הזה של ימות המשיח ותחיית המתים בו תלו依 במעשינו ועבדותינו במסך זמן הגלות". ויל שימות המשיח" שא על תקופה הראשתונה שלא יבלט דבר מנהיגו של עולם") – ותחיתת המתים קאי על תקופה השניה.

51 ל' התניא שם.

(52) המשך תרשיז סי' ג. ובכ"מ – נסמננו כהימ מלוקט זיך ע' רמא.

ביז אויך דער עילוי ווערט נmesh איז אויכיגעטאן אויך איז דער נשמה (שירדה למטה), איז נסמי צו דעם וואס די נשמה דערגריכט צו א העכערע דרגא (של-מעלה מקום שם שם ירדה) דער גילוי התוקף פון דער נשמה, באקומט די נשמה אויך אַשיכות צו דעם גילוי פון עצמותו ית' וואס ווערט אויכיגעטאן דורך (עבוזת הנשמה למטה אין מאכון) דער דירה ב' תחTONים".

עפי' איז פארשטיינדיק הוראת המשנה "הסתכל בשלשה דברים": נט קוונדייך אויך דעם גודל העילי פון דער נשמה פון אַידזון, "חֲלֵק אֱלֹהָה מִמְעַל מִשְׁמָיו", דארוף זיין עובודה באשטיין איז דעם, איז נספח להזה וואס ער מאכט פון זיך אליז'י אַדְרָה" צום אויבערשטן דורך אנטפלעגן זיין נשמה אין זיין גוף והשמי (דעם עילוי בהנשמה וואס קומט דורך דעם אַרוּס) – זאל ער אויך זיין "הסתכל בשלשה דברים", איז מאכון אַדְרָה לו יתברך בתחTONים פון עולם, איז דער עולם עצמו ווערט אַדְרָה צום אויבערשטן.

אויך דורך דעם דערגריכט אויך דער אדם עצמו צו זיין שלימות (ויל זה כל האדם ותכלית בריאתו כו'), איז אע"פ וואס דאס איז פאר אים אַרְיִידָה (כחצ'ו נוית ואפי שעה), ווערט דוקא דורך דעם דער עילוי איז אים אלין – איז "אין אתה בא לידי עבירה": דורך זיין עובודה פון מאכון אַדְרָה בתחTONים (הסתכל בשלשה דברים), איז "אין אתה בא לידי עבירה/", אפילו נט צו "ליידי", די אפשרויות צו טאן אַו עבירה.

(48) בארכונה עד' ב' עניינים אלו – ראה לקוביש חטוי ע' 246 ואילך. סה"מ מלוקט חיב' ע' שכ. סה"מ מלוקט חייה ע' רמאג ואילך. ועוד.

(49) תניא רפיב.

וatakדש בקדושה של מעלה⁵⁷ – ווערט דורך דעם אויפגעטן אין עולם ובכל העולמות: „ועלידי זה ישפע שפע רב בכל העולמות“⁵⁸. און דורך דעם⁵⁹ קומט צו (נאכמער) אין דורך נשמה פון דעם אדם העובד, ווי מאין משיד אין דורך תפלה (לאחרי „ישפע שפע רב בכל העולמות“): „ולתקן את נפשותינו ורוחנו ולקדשנו בקדושת הרליאונה“ – ע”ד „איון אתה בא לידי עבירה“ (תיקון ועלית האדם און די בעודה בעולם).

און דורך דער עכודה פון ספירת העומר – ארײַנטשטעלן דעם אלֵף אין גולה“, דורך בירור השבע מדות – ברעננט מען די גאולה, און „יזחיר לנו עבדות בית המקדש למקומה במרה בעמינו אמן סלה“ (ווי מײַזאנט אין דעם „הרחמן“ TICK נאך דער ברכה⁶⁰).

אין די ימי הספירה עצם – וואס שילין זיך בכללות אויף „שבע שבתות תמיימות“ [ובפרט בשנה זו, וואס מיהאט אָנגעהויבין צילין „מחרת השבת“⁶¹ כ- פשוטן] שטייט דאס נאכמער בהdagשה אין דעם פערטן שבת, ווען מאין מסיים די ספירה פון מדת הנצח, בייז שלימוטה – מלבות שבנ贇ז [נאך דעם סיום פון מדת החסד בייז מלכות שבחדס, מדת הגבורה

(57) נוכח הרבוינו של עולם לאחרי ספה"ע.
 (58) ועספיין זיך סדר התפללה, שהענין דתיקון נפשותינו בו"י נאמר ?אחרי הענין דהשפטע – שפע רב בכל העולמות. דלאכורה מוקמו שייך לעיל לאחרי שהאדם מתפלל על תיקו עצמו (ואטחר ואתקדש בו"י), ורק לאחריו היה ציל התפללה עיד ההשפעה בעולם ריל, כי הפולוה בעולם מוסיפה בעבורות הנשמה עצמה. לתקן את נפשותינו בו", בתפניהם.

(59) כיה כסידורי של רבינו הוקן (וככמה סידורים). וראה לעיל ח"א ע' 444 העירה 80.

הנשמה ע"י ירידתה למטה) ווערט גאולה אויגענמאכט פון „גולה“ (בטעס אלֵף⁶² עצמה⁶³ – די דירה לעצמות ווערט אויפ- געטן אין תחthonים עצם [ע"ד דער עילוי וואס ווערט אויפגעטן אין נשמה דורך דער דירה בחתונות]⁶⁴.

* * *

ז. עניין הנ"ל איך נאכמער אונטער- שטראכן אין דעם איצטיגען ומן בשנה: (א) ימי הספירה, ובהמ עצם (ב) דער פער- טער שבת פון די „שבע שבתות תמיימות“ – מלכות שבנ贇ז, (ג) פרשת השבע – אחריקודושים, און די פרשה וואס מי – הוויכט און לייענען בתפלת המנחה – פ' אמרו, (ד) ג' אידר.

די בעודה פון ספירת העומר – דער בירור פון די שבעה מדות (פון נה"ב), עיקר העבודה בזמנן הווז (זמנן הגילות)⁶⁵ – באשטייט אין דעם, או נוטף צו „ואטחר

(53) חווו הטעם ש.ifeה שעיה אחת בתשובה ומעשים טובים בעילום הוזה מכל חי העולם הבא" (אבות פ"ד מ"י), מפני המעללה בעבודה בעילום הווזי דזקא (גלווי האלייך ב„גולה“), בעשיית דירה בתחthonים (תענוג בורא), שלמעלה, מכל חי העולם הבא" (תענוג בברא), וביעלים הבא יהוי ניגוי עניין זה למסה (ראה לקיש ח"ה ע' 243 ואילך).

(54) וכן שלימוט השכר תהוי לנשותם בגופים דזקא בתחיתת המתים (לORITY צו טו, ג. וככימ (נס- מנו בסחים מלוקט חד ע' קפ"י העירה 7) – כדעת הרמביין (בשער הגמול בסופו). ואדרבה: לעיל תהוי הנשמה ניוניות מז הגוף (ראה המשך וככה תרליין פז"יב. המשך תרסי ע' ה' קכח. ס' השיחות וורת שלום ס"ע 127 ואילך. לקיש דרכ' ע' 44. חכיא ע' 88. וודוך). וראה סה"מ מלוקט ח"ה ע' בר ואילך.

(55) אמר רב, טה.

(56) ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"ץ דברים ח"א בתחלתו.

ענני טומאה, ויל' שזהו גם הכהנה צו דער שלימות הטהרה לעיל⁶⁴, כולל דורך דעם וואס "אמור גוי ואמרת" – "להו היר גדרו לים על הקטנים".

ונוסף צו דער זיהירות (להו היר) פון היפך הטהרה, האט א כהן גודערפלט טאן זיין עבודה בכיהמיך (קדושה) אַנְגָּעֵתָא אַין דִּי בְּגָדִים כְּהוֹנָה, וועלכע ייינען געווען "לכבוד ולחטאפרת"⁶⁵ (שלימות בגשמיות). ועפ"ז יש לבאר, פאראואס א כהן ששים מש "מחוסר בגדים" איזי עבוזתו פסולה⁶⁶, "בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדים עליהם איזי כהונתם עליהם"⁶⁷ – אע"פ וואס ענינים⁶⁸ פון די בוגדי כהונת איז געווען (בעיקר) "לכבוד ולחטאפרת" (וואס דאס איז לאורה ניט איזי געווען צו דער עצם עבודה)? נאר שלימות העבודה אין משכו באשטייט דערפון איז דאס זאל זיין בתכילת השילימות וההידור "לכבוד ולחטאפרת", איזיך בגשמיות כפשטה – אויפן שענטסטן איזו בכבודיסטען אופן בכל בי – בגשמיות העולם, מינוצט איס פאר דער עבודה איז קדושה אלע מעגלעכ- קליטון פון עווה⁶⁹.

ובשלימות – איז דער ענין הכהונה בא דעם כהן גדול (וועלכער האט געטראגן שמונה בגדים).

ועפ"ז אויל יש לומר הטעם פאראואס

(64) כמ"ש (יחסאל לו, כה) "זרקתי עליכם מים טהורים ושרהתם גוי".

(65) תזויה כת, ב.

(66) משנה זבחים טו, ב. רמב"ם הל' כל' המקדש פ"י ה"ד.

(67) זבחים יז, ב. וש"ג. רמב"ם שם. וראה בכיו' אנצילופדי תולדות ערך בוגדי כהונת (יע' שלנו) וש"ג.

(68) ראה רמב"ן עה"פ (תזויה שם) "ועשית בוגדי קדש גוי לכבוד ולחטאפרת: שהיה נכבד ומפאר במלבושים נכבדים ומפארים. ואכ"ם.

בי מלכות שבגבורה או מدت התפארת בין מלכות שבתפארת – דער נצחון איבער דעם (העלם והסתור פון) גלות, כי נצח שבנצח, און הוּד שבנצח – די שיין-קייט איז דעם נצחון, און יסוד שבנצח – דער יסוד וקביעות פון דעם נצחון, כי מלכות שבנצח – דער נצחון פון מלכא משיחא בגאולה האמיתית והשלימה.

ח. אגוהיבס פ' אחרי רעדט זיך וועגן בעבדת אהרן כהן גдол בקדש הקדשים – "בזאת יבוא אהרן אל הקדש גוי"⁷⁰.

א מעין ודוגמא צו דעם מצב הגאולה איז – דער כהן גдол איז קדש הקדשים: קדש הקדשים איז דער הייליקסטער ארט אין דער וועלט. און ארט וואו עס האט מאיר געווען אלקות בגלוי (און העלמות והסתירות). צויאמען דערמיט איז דאס געווען אמקום גשמי בעולם הזה, און דער כהן גдол איז דארט ארין אלס א נשמה בגין[ניט ווי ס'אי געווען בא נדע ואביהוא, רצוא ביל שובי]⁷¹.

מעין זה איז געווען בא יעדער כהן, וואס צויאמען דערמיט וואס "הכהנים הובדלו . . . שנאמר" ויבدل אהרן להקדשי שו קדש קדשים⁷² (למעלה מעילים), האט ער געטאן זיין עבודה דוקא אלס נשמה בגין איז עולם, און עולם וואו ס'אי דא או ארט אויף היפך הטהרה – און דוקא דארטן איז ער מקיים דעם ציווי (בריש פ' אמרו) "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמי". וואס שלידי מות ענץ הטהרה ווועט זיין בגאולה האמי-תית והשלימה [ומעין הכהנה לזה איז אויד דא בזמנ הגלות, איז הכהנים זיין גוּהָר פון

(60) טו, ג.

(61) ראה לעיל ע' 496. וש"ג.

(62) דה"א בג, יג.

(63) רמכ"ם הל' כל' המקדש רפ"ד – מפסחים קד, א.

עם זיין בגואלה האמיתית והשלימה⁶⁴. ובמילא האט יעדער איד א שיכות – אלס נשמה בוגה – צו דער קדושה פון קדש הקדשים (שלימות הקדשה). וכפס"ד ה' רמבי"ם⁶⁵ "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו אוטו .. ה'ז נתקדש קדש קדושים כו".

וע"פ מדרש הניל, איז "בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס", ייל איז יעדער איד האט בכח (ויל ער שטייט למטה א נשמה בגוף) צו זיין בדרגת "קדש הקדשים", ויל איזו ווועט זיין בפועל לעתיד לבוא.

[ז'יומתק עפ"ד דער סייפור אין נביים], איז בזמנן הסכנה האט יהושבע באהאלטען יוואשין (וואס ער איז געווען מזער המלכה) אונן מניקתו, "בחדר המטמות"⁶⁶, בעליית בית קדשי הקדשים⁶⁷, "ויהי אתה בית ה' מתחבא אש שניים גו".⁶⁸ וואס דערפונ איז מוכן, איז זייןנדיק איז קדש הקדשים האט ער דארט געהאט אעל זייןע צרכיהם גשמיים: אכילה ושתיה ושינה.⁶⁹ יש לומר, וויל באmittiy הדברים איז מקומו פון יעדער איד איז קדש הקדשים (ויל ער ווועט זיין בגואלה האמיתית והשלימה). נאר דאס איז נtagלה געווארן בפועל – דורך דער ירידה (סכנה), ע"ד ווי דער עילוי הגואלה קומט דורך דער בעודה איז "גולאה".

ויל פארשטאנדיק אויך פון דעם ציווי (ונחתת כח) בהתחלה פ' קדושים [די]

(74) ראה בע"ט שם: ולעתיד לבוא תחוור להם כו.

(75) הל' שמיטה וובל בסופו.

(76) מלכימב' יא, ואילך. דברי הימים ב' כב, יא ואילך.

(77) מלכימ' שם, ב. דהה' שם.

(78) פרשי"ה עה"פ.

(79) מלכימ' שם, ג. דהה' שם, יב.

(80) וראה גם שיחת ליל ד' דהה' הסוכות שנה זו.

דעך כהן גдол דארף זיין "גдол מאחיו .. בעושר"⁷⁰ – וויל די שלימות הקדשה פון כהן גдол איז פארובונדו דערמיט איז דאס וווערט נמשר מיט שלימות בכל בייז אין גשמיות העולם (יעשר).

וע"פ המבוואר אין מדרש (עה"פ "בזאת יבו אהרן")⁷¹ "בכל שעה שהוא (כהן גдол) רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר זהה" ("בזאת") – יש לומר, איז מוקמו ה- אמרתי פון דעם כהן גдол איז איזי (דרגת) קדש הקדשים, און איזו ווועט זיין בגורי בגואלה האמיתית והשלימה הווען ווועט זיין שלימות האדם והעולם וביטול כל עניינים הפכיים (משא"כ לפני זה איז מען נט קיין כל依 אויך דעם "בכל שעה"). ואס דעמולט ווועט זיין די שלימות הגלי פון המשכת קדשה גגלי למטה (איז בית ה- מקדש השילישי), א דירה לו יתברך בתה- תנאים, נבי.

אווי ווי לאע ענני תורה (מלשון הורהה)⁷², איז איז דעם אויך דא הורהה פאָר יעדער איז:

לאע איזון זינען "מלכת הבנים"⁷³, "cohנים גדולים"⁷⁴, ובגורי ובשלימות ווועט

(69) יומה יא, א. ושות'. רמבי"ם שם ר'פה.

(70) וקייד פכ"א, ז. וווערד.

(71) ראה רדיק לתהילים יט, ח. ס' השרשים שלו ער ריה. גויא ר'פ בראשית (בשם הרדיק). וראה חז"ג נג, ב.

(72) יתרו יט, ז. וראה זבחים יט, ר'ע"א (במהש להסוגיא ע"ד בנדי כהונה): "זימנא חדא הוה קאימנא קלמי" דאייגדר מלבא והוא מדלי לי המינאי ותיתני ניהלי, ואמיר לי מלכת הבנים וגורי קדוש כתיב בכוכ'ו, "וזריכין אתם לנוהג עצמכם בתפארת של הבנים" (פרש"י שם).

(73) ראה בעה"ט עה"פ. וראה גם אגדת בראשית פאל עט (ט). – וויל השיכות ד' מלכת הבנים ל"cohנים גדולים", כי כהן גдол הוא מלך שכחונים, "ראש לכל הכהנים" (ל', הרמבי"ם שם פ"ז היב').

מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם"ם].

וע"פ הוראת אדמ"ר (מהורש"ב) נ"ע הידועה⁹⁰, אז "ענני עבודה שכולים לקשר בדברי התנאי .. מותר לדבר ול- הרחיב בהם הדיבור" (עפ"ו ואס איז דא ז' והירות אין זאגן פירושים בספר התנאי) – אין עד"ז מוכן בנזוד: כדאי ונכון צו מבאר זין אין גוראה פון שם בעל היראציט – בשעת דאס קען צוגעבן אין יראת שמיים און בעותה הה.

"ישראל" – דער שם הכללי פון איז דין (כנ"ל) – האט אין זיך צווי ענינים הפכים לכארה: (א) "ישראל" איז רית יש שניים ריבואאות לתרורה⁹¹, ואוזרים עס זיינען דא שנים ייבוא נשמות ישראל כלילים (און יעדערע פון זיין טילט זיך אויף שעשים ריבואאות פרטימי), אוון אויף שעשים איז בנגד איז אונט פון דיא יעדע נשמה איז בוגד איז אונט פון דיא שנים ריבואאות לתורה, ואס דער אות איז זיין מקור החיים כו'. אוון (ב) "ישראל" איז על שם כי שרית עם אלקים ואנשימים ותוכליך⁹².

דער ענני פון "שרית עם אלקים וא- נשים ותוכליך" באווייז אוף דער עבודה אוון מלחהנה נגד העולם – "עם אלקים" (שרו ומלאך של עשו⁹³), "אוננסים" (עשו ולבענ"י) – ואס דאס איז לכארה פונקט פארקערט פון דעם ואס "ישראל" איז רית יש שניים ריבואאות לתורה, ווי

90) אגרות-קדוש שלוי חיב ע' תשכ. ושי'.

וראה גם ס' השיחות תשכ'ב ס"ע 83 ואילך.

91) ראה במקומות שבהערה והקדמת.

92) ראה גם (באופן אחר) שיחת ש"פ אחים- קדושים, יג אירז תשמ"ז.

93) מגלה עמוקות אופנו Kapoor.

94) ראה תנאי פליין (מח. א).

95) ביר פיעז, ג. פרשי ושלח לב, כה.

96) פרשי עהיפ.

פרשא וואס מהאט געליענט דעם שבת צווזמען מיט פ' אחרין] – "קדושים היהו כי קדוש אני": זיינדייך א נשמה בגוף בעוזיו הגשמי (וואס דארטן איז שייד דער ציווי פון "קדושים היהו, הו פרו- שים"⁹⁴)

– שטיט איז איז איז אמצב של קדושה, כיוז די קדושה הכה נעלית פון קדושתו של הקב"ה, כפירוש החסידות⁹⁵ אויף דרשת חזיל⁹⁶ "יכלן כמוני, תיל כי קדוש אני" – "יכלן כמוני" בנוחות, בדרגת הקדשה פון "קדוש אני".

ויש关联到上文的脚注 91 和 92. 91) ריש לקשר כל זה אויך מיט דעם שם בעל היראציט פון יג אירז – ישראל אריה ליב.

ובהקדמים, או עפ"ו ואס דאס איז לך אורה א שם פון איז איש פרטני, האט דאס א שיכיות מיט אלע איזון⁹⁷, ווארום אלע איזון זיינען א מיציאות אחת, כמהה אחת של לימה⁹⁸). ובפרט איז שמו הראשון איז ישראל – דער שם כללי פון יעדער איז אוון אלע איזון (וכידוע⁹⁹) אויך אונט שממת יעקב (וואס שמו איז ישראלי) "כלולה

81) פרשי ר' פ' קדושים.

82) ראה מאור ענין עהיפ (מן. ב). אורה עהיפ.

83) ויקיר עהיפ (פכ"ד, ט).

84) כו נקרא ("יאירציט" באידיש) גם בספרים שבשלו הקדש. גם אזל אוחבני הספרדים (שאנם מבנים שפה זו), ולפעמים מוסיפים הפרוש בלהיק: יומן הדשנה¹⁰⁰.

85) הוויה עוסקת בצעץ רב פעילים וכוי ישראל ארוי ליב, אחו של – יבלחיט – פיל אדמ"ר שליטא. נולד ג' (?) סיון חרטיט. נפטר יג אירז תש"ג. המז'ר.

86) ועכבר עם יוצאי חלצ'יו שי'.

87) לקורית ר' פ' נגבין. ראה תניא פלייב (מא. א): כלו מתאות ואב א' לבונה כי.

88) אנהיק סי'.

89) ישלח לב, כת.

זוי מצד עצם זאלן דינען דעם אויב-ערשטיין, באופן פון "מלכותו ברצון קבלו עליהם" ⁹⁸, כי אָדָי וועלט אלין אָגָט אָז וותכל", די וועלט אלין אָז מסיע צו זיין בעודה (כדלקמן סי"ב).

אוֹן דָּרְךָ דַּעַם וּוּרְטָה "וְתוּכָלָה" מלשון כל (או מיהאט אלע ענייני העולם), אוֹן מלשונו התכללות – אוֹ דָּרְךָ אָדָי אָז זיך כוֹלֵל כל ענייני העולם, אוֹן – ער הייבש זיך אוֹף, ביְזָא עַם וּוּרְטָה אוֹיפֶּגֶעֶן טאנָן דָּרְךָ עֲנֵנִי פָּוֹן גָּאוֹלָה (וּוֹאָס אָיִן כוֹלֵל "גּוֹלָה"), דָּרְךָ המשכת האַלְפָה פָּוֹן אלופו של עולם אין "גּוֹלָה".

אוֹן דָּרְךָ דָּרְךָ בעודה בברירור וויכוך העולם ווערט אוֹיך "וְתוּכָלָה" מלשונו ייכולה, אוֹ עַם קומט צו באָדָי דַּעַם אָיִן נָאָכְמָעָר ייכולה, כמבעואר בכ"מ ⁹⁹ אוֹן דָּרְךָ דָּרְךָ בעודה פָּוֹן נְשָׁהָלָה ווי ער אָז זיך מתלבש אָז דַּעַם גּוֹפָה ונה"ב אָוֹן טוֹת דִּי בעודה בעולם, קומט אָיִן צו כהחוויות ויכולה מחדש, מצד דַּעַם וּוֹאָס "רְבָּה תבאות בכה שׂוֹר" ¹⁰⁰ (פָּוֹן נה"ב).

אוֹן דָּרְךָ אָוֹפָן ווי מיטוט דִּי בעודה פָּוֹן "ישראל" – אָז דָּרְךָ "אָרְץ לִיבָּה": "הֵוִי . . . גָּבוֹר כָּארֵי לְעֹשָׂה רְצֹחָן אָבִיךָ שְׁבָשָׁ מִים" ¹⁰¹ (וּוי עַס שְׁטִיטִית אָוֹיד אָיִן רִישׁ ותִּחְלַת הַשְׁלֹחָן עַרְרוֹךְ) ¹⁰², ער אָז זיך מתגבר אוֹיף אלע העולמות והסתדרים בעולם: אָוֹן נוֹסָף צו דָּרְךָ התגברות שלו בעודתו בענייני קדושה ("אָרְץ" בלשון הקודש), אָז ביְזָא דָּא דִּי התגברות אוֹיך אָז דִּי

98. גונוח ברכבת "אמת ואמונה" דתפלת ערבית.

וראה לעלי ע' 501. ושיינ.

99. וראה לקויות האוונגו עה, ב. ואילך. ועוד.

100. משלי יד. ד.

101. אבות פיה מאכ.

102. טור אויחד רס"א. שו"ע אד"ה ז ש. ובש"ע

המחבר: יתגבר בاري.

נשות ישראל זיינען פֿאָרְבּוֹנְדָן מִטְתָּרָה של מעלה מעולם.
ויל דען ביאור אין דעם (אין עבדות ה):

לכל בראש דארף יעדער אָיך וויסון אָז ער אָז "ישראל" – זיין מקור ווישוש החיות אָז פָּוֹן זיין אָז תורה, אוֹז דעריבער, דארף יעדער זיך וואָס ער טוט זיין מיסוד ועפָּפָר הוראות התורה.

דערכו דארף ער וויסון, או שלימות בעבודתו (אלס ישראל) באשטייט אָז דעם, או ער זונדררט זיך ניט אָפָן דער וועלט אָרום אָים, נאָר "הסתכל בשילשה דברים": נוֹסָף צו זיין בעודה מיט זיך אלליין ("ישראל") פֿאָרְבּוֹנְדָן מיט זיין אָזות בתורה), דארף ער טאנָן דִּי בעודה פָּוֹן לעשות לו יתברך דירה בחתונות – אלס ישראל דורך אָרוֹיסְגִּינוֹ (צְוָאָמָעָן מיט דִּי הַוּרָאָת הַתּוֹרָה) אָז ווּעָלָא, אוֹן האָבָן צוֹטָאָן מיט-אלקִים (מלאָך) – דִּי כחות הטבעיים ב-עלום (כמאחֹזֶל) ¹⁰³, אָין לך כל עשב וועשב שאָין לו מול ברקיע שטמָה אָותָן ואָומר לו גָּדְלָה ¹⁰⁴, אָין אָנְשִׁים, "עַשׂוּ וְלֹבֵן" (אומota העולם) – אָז דארט אוֹיפֶּמְאָכוֹן אָדִירה פָּאוֹר דַּעַם אוֹיבְּעָרְשָׁטָן עפָּפָר דִּי הַוּרָאָת הַתּוֹרָה (פָּוֹן דִּי יש שְׁשִׁים רִיבְּוָא אָזות לְתּוֹרָה), דָּרְךָ ער אָז שְׁרִית עַם אלקִים ואָנְשִׁים", ער אָז אָשָׁר, גַּעֲוָעָלָט טיגט אָבִער דְּיוּעָלָט אָז אָהָה"ע,

אוֹן אָין אָוֹפָן פָּוֹן "וְתוּכָלָה" – אוֹיך מלשון כל אָזן כלול אָזן כליל, אוֹ זיין בעודה (פָּוֹן "שְׁרִית") אָז ניט דער מתגבר זיין זיין מציאות העולם, אָדָר מתגבר זיין בעבדות ה, אָז פּוּלִיט אוֹיף דִּי אָהָה"ע אָז

103. ב"ר פ"י, ו. וראה שער זהר לביר שם. וש"ג.

איידן צו ברענגן דיגאולה, אוון ווי מיז דארף זיך גרייטן צו דער גאולה – שטיעי, ענדיק איצטער ממש בסופן זמן הגלות, "גולה", אוון האלטנדיק אט אט בא דער גאולה.

קודם כל – האט מען אן ענטפער צו די וואס וואונדרו זיך אוון שרעקן זיך דער פון וואס מ'שטורערמעט איז יעדער איד דארף טאן אוון פועלץ או די גאולה זאל קוממען תיכף ומיד ממש (אוון זייןדייך אפעגען) מענטשןן, דראיקן זיין איסס בדיבור זיער וואונדרען אוון דאגה): בשעת משיח וועט באלאד קוממען, וואס וועט זיין – פרעגן זיין – מיט אלע פעלולות אוון ואכן וואס זיין האבן אויפגעטן במשך קו"כ שנים אוין גלות: די געשפערן וואס זיין האבן אויפגעטען, דער רכושן אוון נכסים וואס זיין האבן געשאָפּן, די פרײַנט אוון פֿאָרְבִּינְדְּנוּנְגָּעָן, סי' צוישן אוון סי' צוישן אויה"ע, וואס זיין האבן באקומווען (וכפרט עסְקְנֵי צִבּוּר), ועוד כו"ב?!

אייז דער ענטפער אויף דעם, או מיהא אט זיך ניט וואס צו שרעקן, ווארט גאולה אייז ניט דער טייטש, אועס ווערט בטל כל מהנהגו של עולם, די גוטע ואכן וואס זייןעו אויפגעטן געוואָרָן (ע"פ תורה) אין גלות: גאולה איין אין זיך כוּגֶּן אלע ענינים (טובים) פון "גולה", באופן או זיין ווערן אויפגענהויבן צו אַמצַּבְּ פון גאולה, זיין זיעיר אמרתע מעלה ושלימות – דורך דעם וואס מאיז מגלה אין זיין דעם (אליעי) אלופו של עולם, די אמרתע כוונה ותכלית אין די אלע פעלולות (שבזמנן הגלות) – ווי דאס אליך ברעננט א羅ויס, "כבודו" של הקב"ה.

ובמילא האט מען ניט וואס צו דאגה'ז וועגן די פעלולות – אפלו בענייני רשות – וואס מיהא אט אויפגעטן (ע"פ תורה) בזמנן הגלות. ואדרבה: דערפּון האט מען די הוראה – או יעדער בעל עסְקְנֵי צִבּוּר

עובדת בענייני רשות וחול, די עבדה בענייני העולם ("לייב" בלע"ז).

ולהוסית, או "לייב" אייז אויך אוטיות לב מיט איז ד באמצע, וואס אייז מרמאז אויך לבו של אדם (לב), אוון די עשר שרייבט מען הנפש (י'). [ובפרטיות יותר שריבט מען אמאַל "לייב" מיט צוויי יוז'ין, בניגוד די צוויי דרגות בנשמה: יעקב, ישראלי¹⁰³] ווארום די עבדה (פון, "ישראל") פון מאכון אַ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים וּוּעֲרָתָה אַרְפְּגָעָטָן דורך די עשר כוחות הנפש, ווי זיין זיינען אַרְמְגָעָרְגָּלָט מיט דעם לבו של אדם – וואס לב ישראל אייז אַלְעָמָל בְּשָׁלִישִׁי מותה¹⁰⁴, "אני ישנה ולב ערד"¹⁰⁵. ועוד ייל, אַ דִּעָרָה "לייב" וועלכע רינגלען אַרוֹם דעם יי' – זיינען די ג' לבשים פון מהשבה דיבור ומעשה, וועלכע זיינען מקיף די עשר כוחות, אוון ברענגן זיין אַרוֹס בעבורו. דת האדם בפועל למטה¹⁰⁶.

ויש לקשר זה אויך מיט דעם טאג פון יג אירז: יג איז בגימטריא אה"ז, וואס אייז מרמאז אויך דער עבדה פון אויפגעטן, "והי" ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד¹⁰⁷, ג'ילוי מלכותו יה' ואחדותו יה' בעולם, ביין איין אוופן פון, "מלכמת שבנץח", בניל (ס").

* * *

יא. ע"פ האמור לעיל האט מען אַרוֹס כהה לימודים בונגע צו דער עבדה פון

(103) ראה בארכוה ל��ית דרישים לר'ה סב. ג' (וראה גם תורא משפטים עז, ריש ע"ב). ספר הילקוטים-דאיה צ"צ עריך יעקב סמ"ד (ע' איקא ואילך). ושען. וראה ברכת יא ניסן שא. (לעיל ח'יא ע' 416-417).

(104) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(105) שהיש ה. ב. וראה סה"ם מלוקט ח'ב ע' טיט.

(106) ראה תניא פ"ד.

(107) זכריה ז', ט.

ועוד גם זה עיקר – דורך הפצתה – תורה והיהדות, והפצת המעינות חוץה. כולל ובמיוחד – צו מעורר זיין אידן בכל העולם כלו, אז זיין מוסיף זיין נאכ- מער אין לימוד התורה וקיים המצוות,

אוון איזי אויך מפרשם ומגלה זיין בכל העולם כלו, „אלופו של עולם“, כולל – דורך משפייע זיין אויך אה"ע בוגע צו קיים שבע מצות בני נחוי, אוון זיין צו- גרייטן צו „והיתה לה המלוכה“. יי.

יב. ע"פ הניל, או „גאולה“ הובט אויך די ענייני הגלות עצם (דורך מאכו פון זיין גוף א דירה בתהנותין), כי איז דוקא די עבודה אין גלות ברעננט דיבגאולה, איז פארשטייניך, או ענייני העולם עצמו אוון די אה"ע עצם (איך בזמנן הגלות) זייןען (באמת) מסיע צו דער עבודה פון ברענגען די גאולה (כnil).

ויש לומר, או שטיינענדיך בסוף זמנו ה- גלות, סמוך צו דער גאולה – קומט אראיס דער סייע ב글וי יורה.

ווײַ מײַעט עס איז די דורות האחרונים במיוחד, אוון נאכמער – אין דעם זמן הא- אחרון, ובפרט איז דילעצעט טאג משש: איז די דורות שלפני זה האבן (רוב) איז געלעבט איז מדיניות וואו עס זייןען געווען מניעות ועיבוכים וכ' (לא תקום פערמײַס!) צו עבודת ה' בככל.

משאָיכ' בדורות האחרונים – לעבען (רוב) איז דין מדיניות וואו עס הערטש א- מלכות של חסד, אַנְהוֹיְבָנְדִּיך פון מדינה זו (וואו עס געפניען זיך רוב ומניין ובנין פון איזן), וואס איז מסיע איזן צו דערגריכן

דאָרֶף זוכן וועגן ווי צו מגלה זיין איז זייןע ענייני עסַק וכו', „כבודר של הקב"ה, אוון אויסנגן זייןע געשפערן אוון נכסים אוון פארבינדונגנען – צו מוסיף זיין איז תורה ומצוות.

דערפֿון איז אויך פארשטייניך די הו- ראה לאידיך גיסא – פאר די וואס מיינען או די עבודה פון גאולה באשטייט פון ניט האבן צוֹטָאָן אוון שול זיין „מְנַהְגָוּ שֵׁל עַלְמָם“ – איז אדרבה: די גאולה איז תלוי דוקא איז „מעשינו ועבדותינו“ בזמנן ה- גלוותין, אוון דעריבער דאָרֶף זיין „הסתכל בששלשה דברים“: די עבודה צו ברענגען גאולה דאָרֶף באשטיין איז „שרית עס אלקים ואנשימים ותוכל“, צו מאכו איז דירה בתהנותין, אוון צוגריינטן די וועטל צו דער גאולה – טאָלקע איז אונפּן פון „שרית עס אלקים אנשימים“, מלחהה האבן מיט דעת העלים והסתר פון עילם, אַבָּער באופּן פון „ותוכל“, „מלכותו בראצון קבלו עליהם“.

אנַהוֹיְבָנְדִּיך פון חלקו בעולם, דורך מוסיף זיין איז קיום המצוות, מיט דברים גשמיים, כולל ובמיוחד – מצות הצדקה עיַרְמָצְוֹת מְעֻשְׂיוֹת) איז ער נעטט פון זייןע גשמיין אוון זייןע עשירות (מיט וועלכע דער אַיְכָּרְשָׁטָר בענטשאָט אַיִם) אוון העלפט אַ צוּיִיטָן, או בײַם צוּיִיטָן זאל אויך זיין מזון ולבושים, באופּן פון „לכבוד ולהתפארת“, בהתאם צו „מלכת כהנים“, ועדז' העלפט ער אַרְוִיס מוסדota תורה הצדקה וכ'ויב.

אוון איזי אויך איז זיין עבודה בענייני רשות שלו – טוט ער דאס באופּן פון „כל מעשר לשם שמים“¹⁰ אוון „בכל דרכיך דערוֹן!“.

(10) כפheid הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה'ז.

(11) ובדי' בסופו.

(12) לי' הכתוב – נחום א. ט. וראה לקישש חכיג ע' 306 הערכה.

(8) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושווי עוזיה סרלייא.

(9) משלו ג. ו. וראה רמב"ם טושווי שם.

בעיקר מתעסק געוען אין תועלת עצמן,
אדרע אין כובש זיין אנדרע מדיניות
וכיו"ב.

צווישן די ענינים גלוים וואם זיינען
צוגעמעון די בימים אלו מש וואו מיעט
וויו וולם אוון אה"ע גרייטן צו אוון זיינען
מسيיע די וועג צו דער גאולה – דורך
דעם ענין פון צדקה אוון חינוך, צויזו יסוי-
דות עיקריות אוין ישוב של עולם, "לשבת
יצרה"!!!:

ס'אייז ידוע ומפורסם (אין אלע ציטוּנוּ-
גען) וועגן די מאורעות בהם האחרונים
– אוון די מדינה (וואם אוין מיסיד אויך
צדקה וחסד, כידוע) האט אויסגענטצט איר-
שטיינרין כה צו אַרְיסֶהָלָפָן אוון ראטע-
ווען מענטשן במקום רוחוק בעולם (וויסט
אוועק פון דער מדינה), אע"פ וואם דורך
דעם קומט ניס אַתְּוּלָתִישָׁרָה צו תושבי
מדינה זו:

די מדינה האט געשיקס אַרְיבּוּ
מענטשן אוון אנשי חיל פון אויר ארמי צו
ארוייהעלפן די פיליטים אוין יענע ערטרע,
צואָמען מיש עסן אוון קלידער אוון רפוּ-
אות. אַנְשָׁטָטָן נוֹצֵן די אַירְוּנוּס אַרְיךָ עֲנֵנִי
ביבוש, אוון אַנְשָׁטָטָן נוֹצֵן די עסן אוון
קלידער פֿאָרְדִּי בְּרִיגְּדָר פון דער מדינה
– נוֹצֵט מען זוי אויך ראטעווען אַמְגָלִיק-
לעכע מענטשן, ובפרט קלינען קינדרער,
פון קעלט, כי פון היפך החיים.

וואם דערבי זעם מען די רחמנות פון
תושבי מדינה זו: בשעת זוי האבן געהערטש
אוון גיעזען ווי מענטשן לויידען – אוון הגם
או זוי זיינען ניט זיינער קרובים, אוון
האבן מיט זוי קינימאל קיין שייכות ניט
געהאמ – אוון די מדינה נתעורר געוויאן
צו זוי העלפן. בהתקאם צו דער שיטה פון
מדינה זו בעניני צדקה, או מיהעלפט

א גאולה פנימית בעבודתם, כיוז – או זוי
זאלן טאן די עכודה וואם וועס ברענגען
די גאולה כפשהה, אוון דעםלאס וועס
דער מלכות (של חסד) אויך מסיע זיין
אייזן צו זיך אומקערן אוין ארץ ישראל
(בלשון הכתובי): והביאו את כל אחיכם
גו"ה).

אוון בשנה האחרונה זעם מען ווי דער
יחסים צו אייזן אוין נתפסת געוויאן אוין נאר
מדינות, כיוז אויך במדינה ההיא, ואוועעס
זיינען (ביז לאחרונה) געוען הגבלות
בנגע צו דער חירות פון אייזן בעבודתם
בתומ"ץ אויך בנגע צו זיינער אראוס-
גייזן מדינה ההיא – אוין זיינער יחס איצט-
ער איבערגעקערט געוויאן, או זוי לאיזן
אראוס פון דרטט (אוון די הגבלות פון
אמאל), ואדרבה – זוי זיינען נאר מסיע
די אייזן צו דעם סְטוּעָן פון אויה"ע או זיז
זאלן אַרְוִיסְגִּין פון גלוות אוון גיין אין ארץ
הקדש בגאולה האמיתית והשלימה.

יג. נוסף צו דעם סְטוּעָן ישר פון אויה"ע
צו אייזן – זיינען אויך די ענינים אוין
וועלכע מיעט ווי אויה"ע אלְלִין סְטוּעָן פֿער
לוט של סוב וחסד, וואם אוין נאכטער
מגלה ווי יש בעה"ב לבירה זויי, אלס צו
גרייטונג צו "והיתה לה המלוכה" בגאולה
האמתית והשלימה,

ニיט ווי ס'אייז געוען אַמְאָל, אוון דוקא
עם ישראל (אע"פ וואם "אתם המעת מכל
העמים") האט משלים געוען בפועל די
כוונה פון דירה בתהנותין, אוון אהדות פון
מלכיות אויה"ע האבן זיך געפֿרט באופו
אכורי אינער צום צויזטן, אוון האבן זיך

(113) ישעי ס. ב.

(114) ראה ביר רפליט.

(115) ואחתון ג. ג.

עננים הביאוּם^{יימ} און די כוונה בזה איז – או מאונצט דאס אום אויף קישוטי כלה, מוסיף זיין איזן צדקה, נניל.

יד. די מסקנא פון האמור לעיל בונג

ען
 לפועל:

די גאולה קומט דזקא דורך דער עבע-דה איז גלוֹת, פון מגלה זיין אלופו של עולם איז "גולה", אווי איז דור זה, דור דור האחרון אין גלוֹת, וועט זיין דער דור הראשון פון גאולה.

אוו דער אויבערשטער העלפט איז מיעש איזן די מאורעות האחרונות בעולם ווי די וועלט אליאן איז מסיע אוון פירט צו דער גאולה.

ובפשותו מיינט דאס – נניל – או יעדר איד דארף מוסיף זיין איז "מעשינו ועובדתינו" בכל וועלכע ברענטג די גאולה, כולל במיוחד – ווי גערעדט בע"פ התווועדות שלפניז – אין לימוד התורה בעניני גאולה, אין תושב"כ (וואס "בלוי" הספרים מלאים^{יימ} בדבר זה"), אוו תוש בע"פ, משנה ומגראומדרשים וכו'.

ובזה גופה – דארף מען מוסיף ע"פ די הורה פון פסח שני, או ס'איין ניטא קיין פאראפלז^{יימ} – צו מאכן א חשבו צדק צי

(11) ת"ה ע"ב.

(11) רמב"ם הל' מלכים פר"א ה'ב.

(12) ויש לומר הדוק במקאים (שםלא ע"פ תורה פירושו – שלמא כלו), שום הפסוקים בכל הספרות שאים מדברים (בגלוי) בעניני גאולה, או אפיו שתוכנם הפci (לבארה) מעניין הגאולה – הרי, לאmittהו של דבר, תוכנם האמתי הוא דבר זה – עניין גאולה. ועיי' עיון והעמלה בפירוש פסוקים אלו (במפרשים וכו') נראה בגלי ש. כל הספרות מאיים בדבר זה. וווחק ע"פ המכואר לעיל, שפניות עניין הנolut ("גולה") הווע עניין הגאולה, אלא שמניגים הו עי' גליו גאליך דאלפינו של עולם בגולות, שענוי נעשה מגולה – גאולה.

(12) "היום יוסף" ד' איר, פסח שני. ס' השיחות תש"א ע' 115.

ארויס מענטשן בכל העולם מולו, אוו מען וארט אפילו ניט איז מיזאל בעטן הילט.

עד"ז איז אויך ידוע או בימים האח-רוניים איז מנהיג מדינה זו אוarois מיט הכרזה והורה מפורת בנגע צו חינוך העט ער מכרבי געווען איז זיין שאיפה איז צו געדענטק ווערטן אלס דער "עדזשקיי-שען (חינוך פרעויידנערט)", צויליך די פאו' לות ושינויים גדולים לטוב וואס ער וועט איניפרן צו מחזק זיין דעם חינוך איז דער מדינה.

דער איפטן איז די לעצעט ערשינונג-גען (צווישן אנדערע) איז פאראשטאנדייך בשפטות: הgeom או בא אידן איז דאס קיין חידוש ניט, וויל בא זיין אלעלמאל געווען די הנגה ע"פ התומ"ץ, בענין הצדקה וחינוך וכו' – איז דאס נאכמער מגלה ווי יש בעה"ב לבירה זה, וואס דאס איז דער אמרעה יסוד אווי צדקה איזן חינוך [וכמדובר כמ"פ, או אמת'ע הצלחה פון דעם קינד איז דעם בורא עולם ומנהיגו].

וכל זה איז – נספה צו נאך כמה ענינים וואס פאסרין בהשגה פרטית מדי יומם בימים, סי' בונגע צו דעם כלל און סי' בנגע צו יעדערען איז זיין ענינים פרטיים – און די כוונה בזע, איז או דאס זאל נאכמער מגלה זיין ווי וועלט איז מסיע צו מאכן א דירה בתחתונים און ברענגגען די גאולה,

כולל – דאס וואס בשבעו האחרון האש מען געפונען בפינה נידחת בעולם אבני טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה (בדוגמת "והנשאים וככיאו את אבני השם ואת אני המלואים לאפוד ול-חוון"^{יימ}) (פאר די בגדי כהונה), איז די

(11) ויקה לה, כז.

פ"ט בתהילים²²⁵), און דאס וווערט נתגלה
אין דעת מזמור צדיק²²⁶ – "ויהי נועם הא'
אלקינו עליינו ומעשה ידינו כוננה עליינו
ומעשה ידינו כוננו²²⁷, בבית המקדש
ונחינת כח, או אפילו אויב סיהאט עפער
געפערלט איז ניטא קיין פארפאלן אוו
גאולה פון אלע איזן, "בענערינו ובזקנינו
ゴ' בכניינו ובכונתוינו".

מיאאט מתקן ומשלים געווען די עבדה
בעבר כדבעי, אדער מ'קען אין דעת נאדר
צוגעבן: און מיהאט דערביי די הוראה
ונחינת כח, או אפילו אויב סיהאט עפער
געפערלט איז ניטא קיין פארפאלן אוו
מ'קען איינמאָל מתקן זיין.

וועוד וועיר – איזעס זאלן נתגלה
ונתתקן וווערן אליע עניינים וואס זיד
אייס איז זי זינען טאָקע פֿאַרְלָאָרְן גַּעֲגָנְגָעָן
אדער זיינען טאָקע פֿאַרְלָאָרְן גַּעֲגָנְגָעָן
איין גלוות, כולל – פֿאַרְלָאָרְן למעליותא
(ז'ענדיק למעלה מגדר גילוי) – דער
גילוי הקץ וואס "לבא לפומה לא
גלאַיַּא"²²⁸, און משיח צדקנו, ועלכער
קומט "בהיסח הדעת"²²⁹ (כי אם במציאות)
שנאמר "מצאוי דוד עבדי"²³⁰ (במושמור

(225) פסוק כא.
(26) ולהעיר שבאות פ"ה בו נגאלו אבותינו
מצרים שנאמר (שמות ג, ט) פקד פקדתי אתכם
[ולהעיר שםשה ה' בו פ' כshaw ישראלי מצרים]
צ'יך בו עתיד הקביה לנויל את ישראל ולומר להם
צמח צמחי לכם שנאמר (ויכרי י, יב) איש צמח שמו
ומתחמי יצמח ובנה את ריכל ה" (פודראי פמ"ח).
ובבמධ'ר ס"פ קrho מביא הכתוב (ירמי' בג, ה):
 והקימות לדוד צמח צדיק גוי (וראה פ"י הרדייל
 לפודראי שם). וראיה דיה לך באוהית (עדרת, א).
 תרכז. תריל.
(27) פסוק טויב.

(22) זיך בראשית ח, א. מדרש תהילים ס, ב.
 וראיה גם סנהדרין צט, א.
(23) סנהדרין צו, סע"א.
(24) ראה ביר פכ"ט, ג.

לע"ג

הו"ח אי"א בעל מדרות תרומות
הצנע לכת, עוסק בהפצת המועינות
רב התמים ר' דובער בן הרה"ח ר' נפתלי ע"ה יוניק

מקוישר בכל נימי נפשו ומשמש בקודש
את כ"ק אדמור' מה"מ
ואת אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה
קרוב ליום שנים

העמיד תלמידים הרבה
במחלקה הזビיה שע"י מוחנה ישראל,
חבר הנהלת מוחני והמל"ח
נפטר ביום ד' ט' אייר ה'תשס"ה

ת' ג' צ' ב' ה'

נדבת בנו
הרה"ת משב"ק ר' שמשון אהרון
וזוגתו מרת מרים מינדל ומשפחתם שייחי
יוניק